КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(СВЕТ)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий орган

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 97 (4388). | КЕРА, 13 август 1970 шо. | Мах 2 кап.

ДИКА ГIУЛАКХ ХЬАЛЛАЬЦАД

А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллективан инициатива хьал а лаьцна, шерра социалистически вуьйцаргIа йоарр-жаьай Грозненски маьхк ечa комбината коллективо КПСС XXIV съезда сийленца накъаяхара пхе шера план хана хьалха кхочушъян. Шиъ тороннашка а хьежа керда доккхий социалистически декхараш тIаийцад парте XXIV съезда къахьегама совгIат кийчдаре. Цо лаьрхIад съезда болх чакхбаьлалина ленински юбилейни вахта дIахо яхьа. 1970 шера продукцена реализаци яра план 25 декабре кхочашье, планах лаьрхIачул совгIа арахецаргья 700 тонн маьхка булочни изделеш. тIаьта планал совгIа арахецаргья 17 эзар сома маьхха вафельни изделеш.

Комбината коллективо пхе шера план 5 декабре кхочаш а ен, цхьаьна совгIа арахецаргья 3170 тонн маьхка-булочни изделеш, 95 тонн кондитерски изделеш.

Къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхерах, халача балхашта автоматизаши механизаши ярах, НОТ-а планаш производствана юкъехкахьарах, вехьа йоаш йола галха ха кIезигъяра чотах къахьегама овсарле планах лаьрхIачул совгIа кхо процент лакхъергья, хIаьта пятилетках 15 процент лакхъергья. «Производства резервах пайда эцар тоадарен хаалкъа боахаме экономе режим чIоагIъярен» хьахъехара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо хинначул тIехьагIа белгалъяьхна мероприятеш чакх а йоахаш, пахадлаш лохбергба арахецача продукцена дIабода мах, планах лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенна 25 эзар сом пайда беогба. ХIаьта КПСС XXIV съезд чьайтIллача дийнахь кхоаьча бедела чотах къахьега а лерхI оаха.

Цу дезача денга кхачалехьа кхоергья 50 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 150 тонн условни доагор, керда арахеца йолалургья кхаь тайпара маьхха изделеш, производствана юкъехьоргья 6 рационализаторски предложени.

Оаха, маьхк еча комбината болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча-наха КПСС XXIV съезда сийна доккхий социалистически декхараш тIа а эцаш, социалистически яхье тIахьех республика кхачан промышленноста предприятей коллективаш КПСС XXIV съезда сийленца накъахкара.

Массава раьаз а волаш комбината болхлой собране тIаийцар уж социалистически декхараш.

С. НАЛАЕВ,
Грозненски маьхк еча комбината директор.

ЛАЬРХIАЧУЛ ТIЕХ

А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода коллективо КПСС XXIV съезда сийленца накъаяхара дIадолабаь дика гIулакх хьал а лаьца Грозненски паровозни депо коллектива — пропарочни станцерча болхлоша керда декхараш тIаийцад.

Ерригача цехашкара хьаьх денна нормаш тIехкхоачашъю яха хоамаш. Дукха к эзданел хьалха кийч а цъ хьауха цистернаш а.

Смена чакх массаза яла совбоал экономе общественни фонд. Цу юкъе а кхоль обтирочни материалаш, растворителаш, электроэнерги, кхыяраш. Къахьегама дика толамаш доах вагонаш юлача Х. Эдиева, А. Лазарева, Я. Алиева, В. Шалимова. Ишта къахьегама вахте эттаб Грозненски локомотивни депора болхлой а. Август бетта хьалхара декаде чакхъяьлча машинисташа хьалйигараш 100 поезд я. ХIаьта царца дIабихьа мухь нормал совгIа 50 эзар тонн я. 10 тонн дизельни доагор кхоадир машинисташа. Нормал совгIа 741 тонн мухь дIа а кьош ханал тIехьа ца вусаш Грозненера Махачкале дIакхоачайир поезд М. Дзандарова. ХIаьта тепловоза машинист волча Григорьева нормал совгIа 954 тонн мухь дIабиъар тепловозаца. Ишта дика къахьегаш ба машинисташ нов. Луганский, Дементьев, Дуцургов, Тебаль, Савин, кхыбараш...

Г. АНОХОВ.

СОМ ДУККХАГIА

Республика сом лелаберашa укх шера лакха хьувкъам кхелаьб. Республике бахача наха сом лоаттабарах боалаш бац вай боахамашкара къахьегамхой, цууй маьхьа хIара шера Ленинграде, Москве, Горьке, Свердловске, Кирове, иштта дукхача кхыча городнашка тайп а тайпара сом дIаухьийт цар.

Республикера укх шера цу городашка планах 5100 тонн сом дIакхача беза, хIаьта 10 август тIакхоачаш дIабахийтар 4353 тонн ба е планах 85 процент. Салик цу зама дIабахийтачул кхаьна дуккхагIа хул из.

Массарел дуккагIа сом боахараш Сунженски района боахамаш да. Цар хIанзале кхыча городашта лаьрхIа дIабахьийтаб 978 тонн сом, хIаьта Грозненски района — 863, г. Грозне — 1480 тонн.

Республика сом лелаберашн заготовительни предприятей болхлойн планаш дукха совгIа тайп-тайпара сом бохка дага ба укх шера.

КПСС XXIV-ча СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ!

Ист шу хьа я К. А. Костюк Грозненски химически комбината № 132 йолча цехе аппаратчицалла болх беш йола. Цу шерашка боккъонца йола производствани-ница хилар дIакьехкад цо. Массаза а нийса лелаю технологически режим, ше бахьан долаш цига хьоазам хилийтабац балха тIа МассаЙолча машинаш тIа болх бе хоаш я. ХIара сменах нормаш 115 — 120 процент кхоачашъю цо. Иштта зьмаре къа а хьегаш, лакха лоаттаду нов. Костюка ше лелаеча коммунистически къахьегама сийлен цIера сий. Цо дикача толамий лакха мах беш. Укх шера цунна еннай «За доблестный труд» яха Ленински Юбилейни медаль.

ХIанз КПСС XXIV-ча съезда сийна яьржача яхье а яьнна, дикка толамаш совдоаш къахьегаш я К. Костюк.

Сурта тIа: болх беш я аппаратчица К. Костюк.

С. ХУТАША сурт.

ХIАНЗЗЕ А ЙОАКХО Ю

Ке боле алат чуэда доладаьча хьалхара деношка дена хургболча хьукъдача йоакхо е болабелар Шелковской района кхаш лелалераш. Ялат хьаьдда даьнначара чу цу сахьате кхаь йистошка Iо а оаш оргIашка доэйтар, хIаьта цхьаьццадолча боахамашка цох прессаша тюкеш йора. ТIехьа чех мукъаэдьхе лаьтташ дукха ца гоалеш ахе болалора района боахамий механизатораш.

Дика вIаштIехьлаьха чакхдоах уж балхаш «Коминтерн» колхозе. Юкхьаьнца комбайнаш алат ларда кхашкара сиха чу тьетугдаь а из лаьтта ахьа а даьккхе ханнахье 800 гектара тIа шоаьлгIа юв культураш дIайийна баьтар боахама механизатораш. Цунца цхьана хургболча хьувкъама йоакхо еш а хиннаб уж. Дена итташ агрегаташца лаьтташ ахьаа юккза, цудухьа хIанзале гурахь юв культураш дIаера чел эше лаьтта ахьа даьккхад. ХIаьта доакъара культураш дIайийнар а тIехь-кхо эзар гектар лаьтта ахьад боахаме. Хургболча хьувкъама лаьрхIа лаьтта ахпара хьасапе кийчду цар.

Гурахь алаташ дIадера лерттIа кийчо еш ба района «Путь к коммунизму», «Красный пахарь» колхозий кхаш лелаераш. ХIаьта района бIарчча хьайиача хIанзале ворхI гектара тIера лаьтта ахьа даьккхад, гурахь культураш дIаера тхона эшар 12,5 эзар гектар да. Дения района кхашка лаьтта оахаш 35—40 агрегат я. Дерригa лаьтта ханнахба ахьи а кийчдаь а дергиелараь шеко яц.

Цхьабакъда гурахь дIаде фу Iолашдара аьтта хулийташ дацар ахьии тха кхашкара чудена алат. Цох черепашка яха лазар кхетара ца кхоачаиболаш фуна лаьрхIа хьахьоштаде йиш хиланзар. Из бахьан долаш миччахьара дена а фуна аьна алаг Iилашде дезаш да тхо. Цу даьхье тха боахамашта новкъостал дергла ханнад юртбоахама опытни станце. Цар района цу 150 тонн кIинг 30 тонн чуха фу.

Хьувкъам чIагIъеча фух тайпа болга лагера далийтад оаха колхозий кулгалхошта, специалисташта.

Н. КАРЕПИН.
Шелковской юртбоахама управлене начальник.

ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦ, ЛАЬТТА ОАХ

Укх шера республика колхозашка совхозашка 83,4 эзар гектара тIа ийний хьажкIаш. Цох цхьа лакъа хьайбаш гIахецаш кхаьбаран силоса лаьрхIа чуэцарах хьакьоастаьдар.

ХIанз силоса а алата а лаьрхIа хьажкIаш чуэцаш ба республика механизатораш.

10 август хьатIакхоачаш доакъаран силоса лаьрхIа чуйица ьька хьажкIаш 17,3 гектара тIера е ерригнех 21 процент.

Науркси района боахамашка хIанзале 56 процент хилла хьажкIаш чуийца бьахаб, хIаьта Грозненски района — 49 процент.

ХIанз чIоагIа йокъал оттарна вай дукхача боахамашта хьалха алата кхееш хиина хьажкIаш силоса лаьрхIа чуэцаш я.

Юкъарча хьайбашта лаьрхIа хIанзале кийчъяь силос 154 эзар тонн я.

Ке бола алат чуийца баьнна вай механизатораш чIанз хургбалча хьувкъамe лаод боллаш ба. Массанахьа хьалха кийчъю зябь аха болабеннаб. Лакха хьувкъам кхебара чIоагIа лоархIам бола агротехнически мероприяти а из.

БIаьсти ювча культураша лаьрхIа 175 эзар гектаб зябь еха еза республика колхозашен совхозашен. Из совхи хинначул кIезига дуккагIа хул.

10 август хьатIакхоачаш республике 32,3 эзар гектар хьалха оаха зябь кийчъяьй е вешта аьтча иэзал лаьтта ахпара хьасапе кийчдаьх.

ДикагIа вIаштIехьлаьхкад зябь адара балхаш Гудермеса района боахамашa. Цаo хIанзале 41 процент зябь аьхай, хIаьта МалгIабика района — 23 процент, Сунженски района — 22 процент.

Зябь ахара балхаш республике совхаьвчул сихагIа лело а шоай торонашка хьежжа из боах сиха чакхбаккхац вай цхьайолча районашна.

10 август хьатIакхоачаш хьажкIаш чуэцарах зябь ахарах бола

СВОДКА

проценташа

	ХьажкIаш чуйицай	Зябь ьхай
Ачхой-Мартана	15	18
Ведана	1	—
Грозненски	49	17
Гудермесски	21	41
МалгIабика	2	23
Надтеречни	30	20
Наьсарен	—	7
Наурски	56	17
Ножай-Юрта	4	7
Советски	2	31
Сунженски	15	22
Урус-Мартана	3	11
Шаьта	4	18
Шелковской	6	—
г. Грозный	100	—
Ерригача республике	21	18
ца 11 август 1970 ш. хиннар	14	13
Юрта боахама колхозаши совхозаши	22	16
«Скотопрома» совхозаш	5	19
«Грозвино» объединене	42	23
«Консервплодоовощ» объединене	14	53

СЕНТЯБРА ЧОТАХ

Ткъо миллион тонн мехкдаьтта даккхара инициатива дIайолаьча «Октябрьнефть» НПУ мехкдаьттахоша чIоагIа къовсам лоаттабу пхе шера план хана хьалха кхоачашъярах КПСС XXIV съезда къахьегама совгIат кийчдарах. Цунга хьежжа дика да цар пятилетка тIехьарча шера доаха къахьегама толамаш. Мехкдаьтта даккхара план тIехкхоачаш ца еш цхьа бутт дIабахийтабац цар укх шера. ХIаьта «Iаьржа дошув» даккхара ворхI бетта задани селхан, 12-ча августе, кхоачадгъяьй мехкдаьтта промыслови управлене коллективо. Ер бутт чакхбилалехьа тIабоагIача бетта чотах доаккхаргда 57500 тонн мехкдаьттех 1200 эзар совгIа кубически метр газ.

Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 9,9 процент лакхъяьй мехкдаьттахоша. Из хул дIадахача шера хиначул дукха лакхагIа. Хьадоаккхача мехкдаьттагеа газаген дIабода мах лохбарах, электроэнерги, мехкдаьтта кхоадарах, продукцена реализаци яра план массаза а тIехкхоачашъярах укх шера планах лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенна баь пайда 750 эзар сом да.

Управлене мехкдаьтта промыслашта юкъе яьржача социалистически яхье цахаддаш хьалхара моттиг лелаеш хьайоагIа укх шера Хащенко Петр Иванович керте латтача промысла коллектив. 10-ча августе кхоачашъяьй цо ворхI бетта план.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТОРОНАШ ЛЕХАШ

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеш кIезига къахьегадац «Электроинструмент» завода коллективо. ХIанз а тIехь къьстта теркам тIабохийт къахьегама овсарлех производства экономически эффективности лакхъяра доршгта. Завода болхлоша, инженерно-технически болхлошеи гIулакхерча нахеи мамогга творчески уйла а еш къахьег. Материалаш, инструмент, тепловойи электрически энерги кхоабеш дIаахийтар, балха ханах дикагIа пайда эйбар, арахецача продукце дикали къахьегамеи производствени дисциплина лакхъяр атта кхоачашдулургдолаш хIама дац. Из хара творчески чнзанга чIоагIа къахьега деза. Беррига бола Iилманг ларда тIа вIаштIехьбаккхарца ийслеш леладе дезаш гIулакхеш да уж. Письмох дьаьца рационализатораши новатораши тайп-тайпара предложенеш балха юкъе а ехьаш юбилейни шера планал совгIа 90 эзар сом пайда ба лаьрхIа.

Хьалхарча ах шера 18 сег кхычахьа балхаш дергдолаш мукъбиийтарах 20 эзар сом кходе йиш хилар. Цу юкъа 29 эзар сом дукхагIа маьхадъяьккхар продукци. Цул совгIа 4 тонн бос бола аьшк кходаьд.

ХIанзи мишта кхом бу хьоща комиссий а заводе. Белгалъяьха мероприятеш чакхъяхара тIахьожам лоаттабу, новкъостал ду цо. Кузнечни отделени газ йоагIача система тIа яккхаро, литейни цеха насосни управленена автоматизаци яро 4,9 эзар сом кходайт. Монтажни балхаш чакх а дахьа пенополистиролах тораш кийчъе довларо шера кхоадергдола ехча 10 эзар сом да. Шу чакхдалалехьа 150 эзар сома маьха сом йола бедал, материалаш, оборудовани, инструмент маьхалйоакхаргья.

Иштта лакха пайданн, кхыйола мероприятеш балха юкъейоаллара гIулакх хоадаш боллаш долалу заводе.

Н. ПАШЕННЫХ,
Напильникаш «Электроинструмент» завода партийни организаце секретарь.

Нохч-ГIалгIай гIишлошъерин управлене СМУ-7 дуккхача хана денз отделочницалла болх беш я Магомадова Мариет. Дикла а шой новкъосташта ьоккам тепаш къахьегаш я из. КПСС XXIV-ча съезда сийленца накъахкара кхоачашдеча отделочни балхий дикал лакка а йолаш, юкъера лаьркIача кIара сменах нормаш 140—150 процент кхоачашъю цо. Ишта къахьегар бахьан долаш СМУ-7 болхлошта юкъе хьалхарчерца коммунистически къахьегама ударник яхе сийлен цIи еннай цунна.

Сурта тIа: отделочница М. Магомадова.

Д. ВАСИЛЬЕВА сурт.

ДОАКЪАР ЦА ХИЛЧА...

Грозненски района Цхьоалаг1ча мая цIерагIа колхоз, цу райони кхыдола боахамаш санна, пекхарийла а городе баха нах шуриийна, кхыча кьайбай продуктаща Iалашье. Цхьабакъда из шоашта хьалкашка латта сий дола декхар кхоачашлара гаьна ба колхоза хьайбаш лeладераш. Долче хьожаргда вай хьайбаш лелаеча бригада вIаши лалла уллача шин ферма къахьегамчоша шура иккхара, из пачхьалкхенга йоалара планаш мишта кхоачашъю, хIаьта нийслуш долиэ кхоачамбоацарий «овлаш» мишта.

Бригада цхьоалагIча ферме 627 бетташ бола етт ба. Шера планах дерригача доахангара яккха еза шура 15676 центнер я. Белгалле деза, йолаш йолча городашка а хьежа, специалисташ, кулгалхой, хьайбаш лeладераш шоайла хата а баьнна оттаьь план из хилар. Миччa тайнара дале а, укх байнача ворхI бетта ерригa яьккха шура 7415 центнер мара яц. Вешта аьлча шура яккхара шера план 47 совгIа процент мара кхоачашъяьяц.

ГаьнагIа хьунагIа ме вода — дукхагIа дахча, яхача эрсий кица маккхара дIахо ме йола таьхаш доагIа гIулакх. Хьажал. Байнача бетта хьалхарча декаде ферма доахангара яьккха шура 750 центнер хила езача 416 центнер мара хиланзар. Дукха хIама ца эшаш иззал мара хиланзар цу цифра боарам тIехьа тIаноагIача шин декаде а. Теттара кIезигьоинай доахангара яьккха шура укх бетта хьалхарча декаде. Планах лаьркIа хинначул 120 гаргга центнер кIезигагIа хилар из.

Ферма доаркашта юкъе болаш ба шоаш лелаеча доахангара шура яккхара задани кхоачашъераш, массехк мара уж цие а. Долче, цхьан ферменча цхьан фух долча доахангара шура яккхара задавеш кхоачашье миштa вIаштIехьдоал цхьабарий? Рапион цаI я, доакъар а цаI да. Фуд бахьан? ХIана нийсденнад юкъера лаьрхIача хIара IаттагIара дIабахача ворхI бетта яьккха шура 1254 килограмм мара ца халара гIулакх? Планах йоагIар-м 1500 килограмм ма йий. Шина а ферма хьалаш цхьатарра хиларах уж нийсдалара бахьанаш а цаIаш да.

Да лелалургдолаш дац шоллагIча ферма гIулакхаш а. ХIара IаттагIара дайнахьа беси хIаунз йоаккха шура юкъера лаьрхIача, цхьоалагIча ферме санна, 5,5 килограмм мара хилаш. ХIара IаттагIара шера планах яккха езар 2,5 эзар килограмм йолча хIанзалца яьккхар 1225 килограмм мара яц. Цул совгIа, байнача бетта ферменча 490 IаттагIара ьаккха шура декадашка хьежача, Iакха дукха тIакхийттани: цхьоалагIча декаде—357 центнер, шоллагIчеа кхоалагIчеа дукха хIама ца эшаш цхьан боарамах хилар из — 380—385 гаргга центнер. Цхьабакъда укх бетта хьалхарча декаде из дикка лохъелар; итт дийнахь яьккха шура 308 центнер мара хиланзар. Гуш ма хиллара, цхьоалагIча фермах дета лазар да из—ха дIа ме йода лохлуш йоагIа укх ферма доахангарa йоакхха шура а.

—МалагIа да шун доахана продуктивность лоха хилара, хIаьта денгара да массаза доал из кхы а лохлуш хилара бахьан, хетт из цхьоалагIча ферма бригадира гIонча волча Клюшникова Иван Терентьевичага.

— Оттаьча рационага хьежжа кхаьб доахана деша 45 килограмм хьажкIай силосни масса, хIара лаьр шуриана лоархIаш кхо бIаьа граммм концентрированни доакъар, ткъо литр гаргга муж кхоачайт хIара Iатта.

Фу эрга-хьогI кхь, яхаш сакъа баламаш увзаш а вагIа, тIахо цо тIехьагIо:

— ХIара яла дийнахь лувчалу оаха доахан. ХIаьта лувчадавчул тIехьагIа доахана эшаю шура мет таоттаяра массехк дийнахь бола бе безаш хул. Цул совгIа бруцелез еха лазар хиннадий хьажа цIай доакхх доахангара хIара 45 дийнахь цкъазза. Из цIай даьккхача а эшалу шура.

Терказде йиш йолаш дац уж бахьанаш. ХIана аьлча уж бахьанаш доллашe а хIанз йоаккхачул тIех ма ярий байнача бетта йоаккъеш хиннар.

Колхоза шурий-товарни фермай доахана продуктивность лоха хилара бахьанаш кхы да. ХIанз доахан чусоппадаь кхоабача хана йоаккхача лоархIаме да царна углеводаш дуккагIа йоаха доакъар лоаттадар: доакъара свекла, кабачкаш, кхыйола корнеплодаш, иштта моша доакъар. Цхьабакъда колхозерча доахана телар кхача йоаллача хьажкIай масса я. Лордалгаш доахана юкъ хIаьта чIехгIаш кхеяс. Цу тайпарча доакъарца айе Вай иа продуктивность.

Колхоза фермашта гоннахьа дада хий декха лаьтташ. Цу тIа дIае езар доакъара культураш, шерье езар сийна конвейер. Бакъда, кхы вакъ лаьцаб колхозе. Цу лаьтташ тIа соме бешамаш дIаегIай. Хетарах колхоза специалисташа, кулгалхоша дIахо йолача хана теркалдаза даргдоацаш гIулакх да керттерчарех дола хьайбаш лeладу дакъа тайп-тайпарча доакъарца Iалашдара дош. Из къоаста ца дойя лакхлургъяц хьайбай продуктивность.

Цу тайнара лоархIаме да доаханна осеменени яра балхаш лертIадахар а. Ший ханнахьа ца дахкача эша ма лой доахангара йоакхха шура. Цу тайпара моттигаш а найслу фермашка. Иштта июне 26, июле 28 мара етт бахкайзар, хIаьта планах шинна а бетта бахка бйзаш хиннар 90 етт бар. Из за осеменени яра болх ший ханнахеси дикен ца барах хьахиннар.

ДIахо йодача хана гIулакх эргадьяккха ца хуеце, кхоачаш ца еш юсаргья шура яккхарен из пачхьалкхенга йоххарен планаш.

М. РАШИДОВ.

СОВЕТСКИ КООПЕРАТОРИЙ VIII СЪЕЗД

ТЕРКАМА ЮКЪМОТТИГЕ—ЮРТО ДIАДЕХАР

Вай потребкооперацe чулоац 59 миллион саг. Цар вайта 1583 делегат ва 10-ча августа СССР потребительски кооперацe уполномоченией VIII-ча съезде Москхача Кремлевски дворецe гулденнараш.

Съезда балха юкъе дакъа лоаца я. А. П. Кириленкос, К. Т. Мазурова, А. Я. Пельше, А. Н. Шелепина, Ф. Д. Кулакова, СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзес, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета аппарата белхтоккхамеча болхлоша, министерствай ведомствай кулгалхоша.

Гулбеннараша чIоагIа раьза хиина сийлахьа президиуме хержар КПСС ЦК Политбюро.

Съездо дувцаргдола дешаш:

— Центросоюза правлене отчетни доклад а потребительски кооперация дIахо дегIайоалаяра партеи правительствай яьча решенешкара хьалоагIа декхараш а;

— Центросоюза ревизионни комиссе отчетни доклад;

— кулгалду органаш харжар.

КПСС ЦК секретара Ф. Д. Кулакова Iойийшар КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето СССР потребительски кооперацe уполномоченией VIII-ча съездага дайтача моарщала текст.

Делегаташа массаве а цхьатарра тIоараш а толаш тIаийцар моарщал.

Дуаза оттадаьча хьалхарча дешах лаьца доклад бир Центросоюза правлене председатела А. П. Климова.

* * *

МОСКВА, 11 август. (ТАСС). Юрта торговли эргаьяккха тоаяра дешаш СССР потребительски кооперацe уполномоченией VIII-ча съезда делегатий теркама юкъмоттиге латт. Тахан ший болх Москхача Кремлевски дворецe дIахо бир съездо.

Пренешка къамаьлаш даьраша белгалдоахар: кхашкарчеи фермашкарчеи къахьегамхошта шеш дола гIулакх тоадар, юрташкара торговли городской боарама гарIейолаьяр — потребительски кооперацe эттара хьалхарча аргIанера йоакхо. ХIаьта цу оагIорахьа хIанз деш дукха хIамаш а да. Теркалде мегардолаш да, белгале аьлча, потребительски кооперацe розничи товарооборот укх тIехьарча даь шера 41 процент лакхъяь. 108 эзар сага болх бе моттигаш йола керда тикаш болх бе йолавлийта хилар.

Россе юрташкарча торговлей общественни кхачанаи предприятей сеть укх тIехьарча пхе шера хIара шоллагIа йола тика хIанз керда хьаллъь йолаш, селлара чIоагIа кердаяьннай. Ше съезде къамаьл деш цу хьакъехьа лоам бир РСФСР потребсоюза правлене председатела М. М. Денисова. Индустриальни дарда тIа хьалле долаьдеш да гIирсаш, хьалъеш йола объекташ дукха йоаккхагIа я. ХIаьта цо йиш хулийт торговле прогрессивни формаш юкъехкувала, цун культура лакхье. Опыто хьахоекхачох, самообслуживане йоаза дукхагIа кхою нйдаркой ха, пачхьалкхенна дукха ахча кходу. Юртарча торговле хIанзарча методаша гIойле йолаш, эффективна хиларах дийцар съезде Украина потребсоюза правлене председатела Ф. Д. Колесника. Юртий тикашка самообслуживани юкъейоалаярца дикка доккхий хIамаш карагIдаьннад Белоруссе, Латве, Новосибирски, Ростовски, кхыча областий потребсоюзашта.

Цунна цхьана торговле прогрессивни методаш юкъейоалаеча ханa дуккхача моттигашка халонаш нийслу кооператорашта. Товараш хьахоржача ханa самообслуживане тикашкера очередаш дIайоал цхьабакъда, расчетни узлашка хьелу. Съезде белгалдаьккхар кассови суммирующи аппаратага, вагийча хIамашка довккача тоъарацца торгови сеть Iеладаьяза яр ца хилар.

Цхьанне а мехка доаначa тайпара вай мехка лоархIаме да стационарни торговлена цхьана дIаюй кхухьа торговли а дегIакхуелар, белгалдоахар съезде. Къастта а дикза даргдоацаш да из шаьрача арений лоамаш районашка, доахан дажа ухача лоамаш дагIенашка.

Саттота дикза даргдоацаш лаьтташ лeладерашен хьайбаш лeладерашен балхаш деш йолча моттигашка бIайха кхача хан-ханнахьа дIакхоачабара автостоловеши автокухнеши вIаштIехьъяхарах дола дош оттадир делегаташа.

Съезде къамаьл дир СССР торговле министра А. И. Струева. Цо хоам бир, СССР торговле Министерстваи республикански министерстваши хIанз юрташка баха нах пар дIадехача товараша Iалашбарах потребкооперацена хьежаеш йолча товарни фондашта реализаци яран организаторска гIулакхаш чакхдоахаш тIахьожам лоаттабеш хиларах.

(ТАСС).

ФУ ДУЛУРГДА ИНСТРУКТОРГА

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ДIадахача шера гурахь парте Ачхой-Мартана райкома болх техкаб КПСС Нохч-ГIалгIай обкома бригада. Обкомерча новкъосташа Iомадаьр районе социалистически доалахье шийн метте хилийтарах дола дош дар. Обкома бюро заседане дувца оттаде кийчлеш дар дош.

Бригада шийн болх дIаболабаьбар парте обкома секретарага М. Абубакаровга Ачхой-Мартана райкома хьалхарча секретара Я. Русина телефон техача хана. Цо дехар обкома инструктор Х. Мишнев бригадавара юхавехийта.

— ХIана? — хаьттар Абубакарова. — Шун района тIачIоагIваь ма вий Мишнев.

Русина оттадаь керттера бахьан укх тайпара дар: новкъост цхьан хана районе болх беш хиннав, хIаьта цу гIулакхо нийса хилийтац из. Мишнев кхайка обкоме Iовоалавир, гуччахьа дIаьььар цунга Русина телефон теха хилар.

— ТIаккха, белгала, кхийола район елча фу дар-хьогI хьона, мишта хет хьона? — хаьттад инструкторага Абубакарова.

Вож раьза хиннавац. Шийн белх болаш дола хIама бIаргагацар инструктора: Нагахь санна ше харц волаш хIама дале, из шийга хьалдар дехар цо. Цунга ала хIама дацар обкоме. Шин шера болх баьб цо укхаза. Цул хьалха I а Ачхой-Мартана районерча цхьан совхозa отделене управляющи хиннав. ОбразованегIа экономист ва ца. Цул тIехьагIа Лакхерча партийни школе деша ваьгIав. ЦIа а вена, дукха ха яладехьа парте обкоме инструкторалла болх бе волавенная. Кхо район тIачIоагIьнай цунна, цу даькъе Ачхой-Мартана яр а йолаш. Районе из нерда саг а вац, цунах балла новкъостал хиле мара, зе а мичад аьнна даьрхIад.

Со хьайжав Ачхой-Мартана районе юртбоахама производство, кадраш балхаш тIа дIанийсъяреи хьалкхеяреи гIулакх малагIча хьал тIа да хойташ Мишнева дийцна яьча докладной записка. Кхы дар дувц воладале хьалхагIа аргда аз: докладной тIа мел дийна хIамаш тIехьагIа парте обкома бюро заседанешка шоаза баькъ хинна хиннад.

Инструктор цийса вац аьнна хеташ дегабуам бе дагахь хинная райкома секретарь. Цхьабакъьа, хано хьахьекхал, из ишта ца хилар. ХIамий шоай йолча тайпара цIераш йовхаш хиннай Мишнева. Цо кхоачамболцараш белгалдаь не Iеш, дийна довчен цхьа кхоачачен тайпара хьагучадаха гIиртав из уж хьакулийташ дола бахьанаш, райкома болхлошта бIаргагуш ца хинна хьашIтдоаца тенденцеш. Из къайла кхудьаш хиннавац инструктор, долла хIама Русина дIадувцаш хинна цо.

Цхьабакъда, хIанз юкъа дувцаргда вий парте обкома секретара кабинете телефон тохар. Мишта хьадад из гIулакх цу хана?

— Оаха обкоме лаьрхIаз, дош ишта оттадера райкома секретара бахьан ца хилар — аьлиаз Абубакарова. — Мишнев юхавхаьчав, бригадаца а волаш болх баьб цо, цунга йитай район.

ЛархIа-м, бакъдар аьлча, нийса лаьрхIадар, шийн ханнахьа ца лаьрхIа мара. Район Мишневга йитай, кхы хIама лаьлац. ХIаьта укхаза новкъосташка къамаьл де доагIаш дар. Из пайдана кургдар Русина а, хIанз укх сахьата кьоня волча партийни Iоллочоа Мишнева а. Цхьабакъда, цу тайпара къамаьл, цIаьхха а ах аз, шийн ханнахьа хиннадац. ТIехьагIа гучадаьнначох, ах шера Ачхой-Мартана районе хиннавац Мишнев. ХIаьта цу юкъа районо шоаза отчет сийнай парте обкома бюрона. Цудухьа обкома инструктор халдаьза районе хила везаш вар обкома решенеш кхоачаяъеда, райкомовнашна цхьана вIаштIехьдаккхар дукхъа.

Инструктор — партийни аппарата юкъмоттигера фигура. Из бакъдар аьлча, парте Нохч-ГIалгIай обкома а доагIаш да. Обкома инструкторащ, цар болх байзачул дагардараш, аьттонаш, кхоачамбоацараш дайзачул тIехьагIа белгалдарча цхьан вывода тIа сол уйла: уж дуккха а дукхагIа бараш шоай гIулакх дукхадезаш бола нах, бокъонца бола партийнаш ба. Болх дукха бу цар, хIаьта цунах шоашта кхоачамбаь Iера гаьна ба уж. ГIулакхашка царна новкъостал ду уж массане шоайла вIаше дика уйла болаш хилара.

Инструктора дика гIулакхаш малагIаш да? ХIана массанеш а кIеззигагIа сий долаш ва тIахьожаш лоаттабара функцеш мара Iеманцаш вола болхло, из а лоархIаме дале а. Дукха а лоархIамегIа да гIулакхашта анализ е, фактаща тIехьашкара тенденцеш бIаргаге юккьанцарча партийни организацеча хьала мах лийса бе а хьал хашка оттадаь декхараш кхоачашдарга дола нийса наькъаш лаха а хар. Из тохкама балхага дIакхоачашдар, из ца дича проблема бихке деш бIаргаге, дикадар е водар хьадоладеннача зе вIаштIехьдаргдола хIама да.

Балха гIоадаьнна ца хила а мегаш дола цхьа масал доалаперга из. Партийни практикана чIоагIа юкъедоагIаш латт партега гIоллачарча новкъосташта хьалхашка коммунистиаша отчеташ телга. Уж тел обкома организационно-партийни балха отдела инструктора А. Лизункова тIачIоагIьнча предприятешка а. Отчеташ хилларах парткомий секретараша аьла информаце бишка оарш доаккхъиша хеталуш хIама дацар. ТIаккха керлача практикана анализ кIоаргагIа а волийтар инструктор. Из мел пойдала формализма хIамаш долий-тIеш укх юкъе, коммунисташта фу хетал цунах.

— Йоккхане кхаь предприяте хиннав со, — яхаш дувцар сона Анатолий Петровиче. — ЦагIаче гучадаьлар теркалде мегаргдола хIамаш. Цхьан коммуниста йоахар: «Отчет дакхъяьнначул тIехьагIа дог гIоздаьнна вар со. Цу тайпарча отчетех боккха пайда боал аьнна хет сона». Цхьабакъда, цхьаькханена хетар укх тайпара да: «Дукхьал са отчетага ладувгIа хIана лаьрхIад сона хац. Цо боаам бир сона, кхычаред вогIа бац аз болхъ». Е цхьаькха: «Отчет чакхъяьнначул тIехьагIа хаттараш занзар, къамаьлаш дацар, хьай хьаштдолча наха мукъа ва хьо аьлар, цхьаькха новкъост отчет яла волавелара». Шоана из гарра хеттача тайпара сел атта а дац укхаза дола хIама.

Дика зийна хIамащ да? Инструктора кхетамна гуляьй факташ, анализ яьй царна, отдела кулгалхошта а накъайолаш, партийни организацей секретараштa а гIулакх хулаш корта болаш йола выводаш яьй.

Инструктора А. Бондарева юкъерча дуккхача юкхьанцарча организацешка хIанз чIоагIа практикана юкъеелай перспективни планировани. ХIаьта аIа мишта йолеенай из? Инструктора кхета, доран деррига а чулоацаш даьна хьехамех кIеззига пайда хургба. Дикача хьадлаба масала е еза агитаци. Бондарева укх тайпара гIулакх даьд: цхьан совхозе а ваха, шигача Iомае волавенна из юкхьанцарча партийни организацей къоастас езаш хинна массеха проблема. Цуд тIехьагIа перспективни план оттаьра новкъостал даьд. Цул тIехьагIа деш бIарчача шера хьайжав из план кхоачаш мишта ю, цу тайпара планировани фу пайда боал. Шу дIадаьннад. Гучахьа яр белгалара результаташ. Из опыт йовзара кхача организацешта новкъостал дир инструктора.

Уж тайпа масалаш наггахьа мара доацар дац. Уж кхы а дуккха кхувла, керда тайпан цIераш аха йиш яр. Цхьабакъда, хIанз деш дола къамаьл кхынох да. Обкома инструкторашта анкеташ дIайийтай оаха. Хаттарашта юкъе укх тайпара дараш а дар: «МалагIа хьалла гIулакх вIаштIехьдоаккхаргда аьнна дIаяьдулургда хьо, тa хьай активе? Белгалдаьнаш кхоачашдар вIаштIехьдоаккхий хьа, нагахь санна из доале, сенухьа дIадац? Болх дикагIа бала сено новкъарле ю инструкторa?».

Гучахьа дIалорда аз моллагIа хьалдо гIулакх бокъонца сипаргIат а дьина шоай активе дIалаьаде йиш болаш берригаш хинна на хилар. Бахьан малагIа да? Талмаста жоп дадарах кхоачам хургболаш дац гIулакх. Инструкторий шоай а ба укхаза белх. Обкома бюро заседанеча дешаш кийчделга ихьабараштa керттера болх а хинна дIаеттар. Хабар дац дувца, тIадвало гIулакх не белктоккхаме а шийн лоIамта дилача чIоагIа лоархIаме а да. Са сай дог тайпар дош кийчдеш болча новкъосташа, дош кийчдеча хана, алхха «справканш», «отчета» болх беш ца хилар. ЛерхIар — кхоачамбоацараш хьагучадаьха, уж хьадовзийта ца Iеш бюро а хиладехьа гIулакх тоадара новкъостал дола я да. Цхьабакъда, массаза а чилац ишта. Бюро хиначул гIехьагIа а хилач организаторски болх массаза а дертIа болаш.

Промышленно-транспортни отдела инструкторалла болх беш ва Р. Багдасаров. Из опыт йолаш, уйла еш саг ва. Новкъосташта юкъе дика авторитет йолаш ва из, цо деча кулгала мах бу. Са къамаьл хиннад Роберт Михайловичаца. ТIехьарча кIирагIа цо балха ха фу деш яьккхай ха безам бар са. Укх тайпара нийсденна хиннад гIулакх. Шин кIира гаргга ха яьккхай обкома инструктора республикерча предприятейн гIишлошъеча организацейн аьтача кхера, жагIа, рудни йоаначa кхача материалий мел запас хила еза хьожаш. Торонаш йистай оахкима балхаш гIехьа ца далийтар дукха экскаватораш мичара мича яхийта еза хьойжав, раьза боаллараша ахачуига ладийгIад, сводкаш уттаяьй... ТIаккха хаттар доагIа, обкома инструктор вар из де дезаш хиннар.

Инструктора авторитет эгара хьалха цунах шийх тийша я. Цун кхетамах, цо шийн гIулакх, партийни декхар цIена кхоачашдарах. Цхьабакъда, шийн авторитет чIоагIьеча дакъа лоацаш из ше хинна ца Iеш, обкома отделашкара балха ерригa система я. Дуккхача инструкторашна хаттар даьд аз: кадраш хувцача хана цун — шуна дагабуьлий? Буьлаш хилар бакъдеш жоп массаре а даланзар. Балха тIа хьожабьеча цхьабараш, тa парте обкома бюро заседани йоаш мара хац.

Цудухьа цхьа баьхан доацаш ца сиэв а мет цхьабола новкъостий моттигашкара шоаш хьалбаьхкача дешаш къоастале инструктор волча а ца болхаш, болххашеиа отделий кулгалхой, обкома секретараш болча болхаш хилар. Кхетадеш да, къоастале аьнна инструктора шийна дIатIаэнаргдоцна гIулакхаш а долаш хилар. Цхьабакъда, кIеззига дац кхыча маIанера масалаш а, дош инструкторага къоастадулургдолаш хиннадале а, лакхехьа латтачар из къоастадаь. Цох мича чIоагIьо инструктора авторитет.

Цхьан корреспонденцега чулоацалургьяц обкома инструкторий гIулакхашоа юкъаенна йола ерригa проблемаш. ХIаьа цхьа цар белла чаьсе дагIорахьара оаха из гIерташ я из. Вешта цхьа хIама дар лоаш — уж белгалдаьнца инструктора воархIамаш декхарен хьаьхехьа къамаьл дара дола, бахьан дуга.

М. КРЮКОВ,
(«Правда» корр.).

г. Грозный.
Нохч-ГIалгIай АССР.

1970 шера 10 августерча «Правда» тIера.

Нахъя тIе цхьамма хьоьжуш ца хулийташ сиха лелаю поездаш Грозненски локомотивни депо машиниста В. Незнамовен машинисте гIонча В. Коптевен. Массаза а графикан хьалха кхача езача дIакхачаво цар шой поезд. Укх шера хьалхарча ялх беттa цар кходаь дизельни доагор 7 эзар килограмм а. Шой хIинар совдаккхаре кхы а дикагIа къахьегаш ба уж.

Сурта тIе: (аьрдехьара аьттехьа) машиниста гIонча В. Коптев, машинист В. Незнамов.

Д. ВАСИЛЬЕВА сурт.

ТIЕХЬАЮСА ПРЕДПРИЯТЕШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ЛАКХЪЕ КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ

Нохч-ГIалгIай промышленни предприятей къахьегамхоша, берригача советски наха а санна, дизача гIулакхашца жоп лу КПСС ЦК июльски Пленума решенешта, шерагIа йоаржаю парте XXIV-ча съезда сийна лелаю социалистически яхь. Москвичий ленинградхойн хьоккам дьа а ийца, хIаьта иштта А. Шерипова цIерагIча Грозненски нефтемаслозавода технологий инициатива хьал а лаьца, производственни коллективаша цхьаннена тIехьа пюлагIчо эзаш нерда, доккхагIдола социалистически декхараш тIайяьу, уж кхоачашделга Iалашдара шоай деррига низаш тIадерзаду.

Промышленноста болхлой къахьегамен политически хьинар яйдаларо новкъостал даьд июль бетта санча. иштта ер шу хьадоладелча деиз дIабахача бIарччана 7 бетта а продукци яккхарен цунна реализаци ярен даьчеьалкхен планаш кхоачаш тIехкхоачашш ира. Июле планал совгIа реализаци яьй 2.600 эзар сома маьхка йолча промышленни продукцена, хIаьта 7 бетта — 20.365 эзар сома маьхачоа. Совхк цу хана хинначунца нийсбича продукцена реализаци яра боарам 6,9 процент лакхбеннаб.

Республика промышленность бIарчча хьанийцача тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра задани а. 6.1 процент лакхъенний из пятилетка дьъьлагIча шера 7 бетта бокъонца хиннача боврамца нийсйича.

Пятилетка хана хьалха кховчашъяр дукха хьинаре къовсам лоаттабеш а съезда сийна делле-ча яхье хьалхалатташ а я «Октябрьнефть», «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслова управленей, Нефтегазова управлене, МалгIабек-ХитIарча газ чакхйоахача завода, Химкомбината, А. Шерипова цIерагIча нефтемаслозавода, «Электроприбор», «Пищемаш», «Трансмаш», Гудермесски медико-инструментальни заводий, «Терек» яхача фирма, № 1 йолча гIишлой материалий комбината, Ассиновски консервни завода, дуккха кхыйола коллективаш.

Халахета а, хьалхалаттарий опыт хIанз а ерригача коллективаша дIанийцац. хIаьта, лоха йоалаьча списка тIара гуш ма дарра, 20 предприяти, 7 бетта бьеча балха итогашка хьежача, продукцена реализаци яра планах лоархIаьннц, хIаьта цар беккагIа мехкага дIа ца кхоачаш йисай 4.4 млн. сома продукци.

Цу тIа а, тIехьайиса предприятеш, ах шера итогашца нийсбича, дукха дукхагIа хиннай.

ОарцагIоала деза йолча цу моттиго шийна тIаозь беза парте горкомий, райкомий, тIехьайисача предприятей партийни организацей, министерствай, управленей, объединеней, ведомствай кулгалхой терхам. Кхы тIехьа ца тетташи кIоаргген тахкаха дергдац хIара предприяте план кхоачаш ца яра бахьанаш, сихха хоадамболлаш дола гIулакхаш чакхдаха деза тIехьалисар дIаlаккхари дииза лисараш дIакхоачашдаран, йолаш йолча ерригача производство средствех биэзагIа пайде ийра. Цу хана керттера низаш тIадерзаде деза къахьегама овсарле бокъонца лакхъяра, хIана аьлча, бьеча точкаме хьахьокхача, производства эффективность шийна белгалйоалаш болча цу лоархIамегIарча хьокхама ена задане республика дукхача предприятешка кхоачашъеш яц.

7 бетта къахьегама овсарле лакхъяра заданеш кхоачаш ца яь предприятеш ерригаш а 30 я. Дукхача коллективашка, цу даькъе «Сунжанефть» мехкдаьтта промыслови управлене, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе, сладкой фабрике, № 1 йолча «Автоспецоборудование» заводе, Ермоловски леспромхозе, МалгIабекерча кирпичий заводе, кондитерски фабрике, кхычахьа совхк 7 бетта хиннача бовраммил лохагIа я къахьегама овсарле.

ХIара производственни коллективана, предприятей боахама кулгалхой, партийни, профсоюзни, комсомольски организацей декхар — технически прогресса, НОТ юкъакхахьара, культурен технически эстетикен лакхъяра ларда тIа, деррига болхлойн специалисташ цу гIулакха юкъе а увзаш, къахьегама овсарле дIахо лакхъяр дукха шерагIа, хьинарегIа къовсам боаржабар.

Шера бархIалгIа бутт бе хIанз, пятилетка чакхъяла дукха ха йиеяц, цудухьа цун хIара сахьатах, хIара минутах балха овсарле ма могга лакхагIа хулийтаргйолаш пайда эцаза баргбац. Из да предприятей коллективаша лха шера план шоай социалистически декхараш толаме кхоачашъяра дола лоархIамегIара хьал.

1970 шера 7 бетта продукцена реализаци яра план кхоачаш ца яь предприятеш			
Предприятеш	Директор	Парторганизаце секретарь	План кхоачашъяра проц.
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	Кальной В. Г.	Кравцов В. С.	98
«Автоспецоборудование» яха № 2 йола завод	Моребис А. В.	Пахомов В. И.	99,5
Металлотара завод	директора декхараш кхоачашдеш вола Ткачев В. П.	Селицкий А. М.	98
№ 2 йола гIишлой материалий комбинат	Грищенко Г. В.	Кулуев Н. В.	99,7
ГIишлой материалий гIишлой индустри Аргунски комбинат	Волобуев И. А.	Нефедов Н. И.	41
МалгIабека кирпичий завод	Алероев А. М.	Эржепова З. К.	88
Гудермесски кирпичий завод	Юсупов Ш. Т.	Нечитайлов Н. А.	95
Ермоловски леспромхоз	Марзиев А. Я.	Дашаев Д. С.	89
Сунженски леспромхоз	Воеводин М. Ф.	Цуканов А. И.	96
Кога гIирсий фабрика	Полянский В. К.	Агабеков В. С.	95
Назрановски трикотажни фабрика	Дзортов А.-Г. С.	Умаров Б. А.	72
№ 3 йола хлебзавод	Сорокин В. Р.	Литвинова Л. И.	98
Кондитерски фабрика	Кудряшов С. М.	Павлова О. И.	98
Гормолкомбинат	Ахвердян Ю. А.	Филимонов П. И.	92
Грозненски консервни завод	Ксендзовский М. П.	Ясенева Н. П.	86
Самашкински консервни завод	Бакриев А. Б.	Астретдинова Н.	92
Наурски винзавод	Алексаньянц О. А.	Цепин Н. А.	89
Назрановски мельзавод	Ужахов Б. В.	Майсигов Х.-Б. Н.	89
Ачхой-Мартановски райпромкомбинат	Цечоев Б. Б.	Тулаев С.	98
Назрановски райпромкомбинат	Ахильгов А. У.	Угурчиев М. Б.	74

ЯХЬ — ТОЛАМИЙ ЛАРД

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна вай республике лелаьча социалистически яхьа итогаш яь дагайоагIа сона. Цу хана хьалха латтача предприятешта юкъе яр «Чечингсельстрой» треста аьшкабетонни конструкцей завода коллектив. ХIанз ах шу чакхдаьннача хана, ленински къахьегама вахте дIахо хьоча цу завода гIулакхаш мишта латт хьежача балкъахьа хургда.

Нагахь санна цифрашка хьежача, 1970 шера тIаийца социалистически декхараш дика кхоачашду аьа йиш йолаш де. Завода кулгалхоша бIубенна хьакхайкаду, коллективо шера программа ше авнаьча тайпара 27 декабре а яа еш, дукха хьалхагIа кхоачашъергья, яхаш. Из бокъонца хьахьокх дIадахача ах шера планан къахьегама овсарле декхарашка лаьрххIача тайпара 1 процент а ца лакхлуш, бIарччa 12 процент лакхъенна хилар. Кхоза хIана аьалац аьина тIехкхоачашдаьд продукци арахецарга дIабоал мах лохбара декхар. ХIаьта цун чотах ах шера планал совгIа 145 эзар сома пайда баьб. Дикка тIехкхоачашдеш латт арматурни болат кходара декхараш. Из кIеззиле а 100 тонн совгIа кходаьд.

Цу цифраша хьахьокх, коллективо шийн дош харц деш ца хилар. Завода цехашка хиннача са цIаьхха а дог тийшар болхлоша дIаухийтеча материалий энергетически ресурсай кхомбеш, шоаш дьхьа толамаш чIоагIдеш дIахо алсамдахен гIерташ хиларах. Берригача болх берех 40 процент хила мегаш бола болхлой аьшкабетонни конструкцей цехе ба, хIаьта яхье яьннача цехашта юкъе даим хьалхалатт из коллектив. Май бетта яьча яхьа итогех администрацеи завкомой ена карара хара тела вымпел хIанз а цуна гa я, хIаьта завода директора Лемешко Николай Кондратьевича хьакхайкадаьчох, дерригача производственни хьокхамаша хIаинале а хьахьокх, цу барт тайнача коллективо июнь бетта а цехашта юкъе хьалхара моттиг йоаккхаргхилар. Болх дика вIаштIехьбаьннa дел укхаза Азизов СаIида кулгалдеча бригаде. Бетонни изделеш арахецара план хIара бетта 4—5 процент тIехкхоачашъю цу бригада. ЦхьоагIо йолаш, къахьегам дукхабезаш я цу коллектив. хIаьта бригаде болх массане дикей барт тайнеш бу я. Царна юкъе а къаьстта белгалъбоалаш ба бетонщикаш Айбаева Тамара, Ермолаева Анна, Яхъяева Алпату, кхыбараш. Коммунистически къахьегама коллектив яха цIи яккхар дукха къовсам лоаттабу цу бригада. Болх бо баь Гортиков Султана кулгалдеча хьу чакхйоахача цехе коммунистически къахьегама коллективо (цехкома председатель вов Борисов). Производственни хьокхаматIа укх шера аьшкабетонни изделей цеха коллектива тIехьа из латте а, программен тIаийца социалистически декхараши сийленна кхоачашду цо. Цу коллективо столярни изделеш шийн хаччакха кийчъю шоай завода санна иштта гIишлойъеча организацешта а. Къахьегама овсарле лакха йолаш къехьег цу цехерча берригача болхлошь. Хьа эаргья вий, масала, Мутаев Мусас кулгалду пилорамщикий бригада. Хьуна херх тьоккхаш беча балха нормаш коллективо даим тIехкхоачашъю. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна лелаьна социалистически яхьа итогегIа цу коллектива членашта юкъе «За доблестный труд» яха Юбилейни медаль еннa дукха хиннаб. Царех ба, масала, из. Товсултанов, Федриков, Шикин, Амбарцумян, Цыганкова, кхыбараш.

Дика бу болх завода котельни а. Цига болх беш а коммунистически къахьегаме коллектив. Бригада коллектива чIоагIа барт тайна а болх дика беш я а, цо вахта йиза лелаю, зешача боараме цехаш Iанарца даим Iалаш а ю. Машинистех 70 процент бараш вIаьхкача хана балхаш деш ба — 11—15 шера. Царна юкъе — Азерханова Наталья, Бердзе Светлана, Михайлова Зоя, кхыбараш.

Завода коллективата иштта толамаш дахийтара кIезига къахьийгалац цун дирекце, партийни бюрос, заводской организаторски политически болх бу болхлоштеи гIулакхерча вахан юкъе. хIара дения хIанз хилаш аьнна цехашка хул уж. хIара болхлочуна беседа ю. хIаранеха шийн ханнахьа дIакхоачийт партен правительстван решенеш. Иштта хIанз юрта боахамеа лаьца КПСС ЦК июльски Пленумо яь решенеш шоай заводага а кхоачаш хилар кхета а деш, из лоархIаме документ болхлошта дIадовзийта болабенаб уж.

Партийни профсоюзни организацеша администрацеца цхьана чIоагIа къахьет ленински къахьегама вахте дIахо хьош. дика продукци планал совгIа арахецара, коллективе кхы а шерагa социалистически яхь йоаржаяра.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай облсовпрофа производственно-массови балхен алапен отдела заведующи.

СВЕРДЛОВСКИ ОБЛАСТЬ. Нижни Тагилерча дукхача предприятей коллективаша чIоагIа хьинар айденна а йоаш хьалхьацар москавача ... ленинградхой ... гIулакх ... деллаш, хIинале а заданеш совгIа дIалахьийтай 500 совгIа тонн тIехьдикача чоний.

Сурта тIе: термически обработка яь хьиннача тIехьагIа планал совгIа рельсаш дIадоахьийташ воала коммунистически къахьегама ударник комсомолец В. Антонов.

В. И. Ленина цIерагIча Нижни Тагильски металлургически комбината чона-гIайбей станерча прокатчикаша, хьетIайоагIача КПСС XXIV-ча съезда сийна яхь а

Д. Зольникова сурт.
ТАСС фотохроника.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 13 август, 1970 шу.

ДIАДАХА ТIЕХЬАДИСА ГIУЛАКХАШ

Вай республика массаьолча юрташка бахача наха чIоагIа тергам тIа бохьийтам, боккха лоархIам беш чакхьовл дIаяхача заман ширдалла Iаьдалаш дIадахара хетаьб сходаш.

Цу дешa хетаба яр укх денош Сунженски района Серноводск яхача юрта бахача наха яь сход. В. И. Ленина цIерагIча колхоза ахкарга кнозал хьалйиэза гулбенеашар юртара боккхий нах, истий, сорига общественность. ЧIоагIа терхам тIабахийта лакхвeI гулбенеашара моттигерча школа директора У. Сембиева еча доклада. Докладчико белгалдоаккх Советашна Iаьдал латтача шерашка Нохч-ГIалгIайчоь хинна хувшамаш.

Дикача къахьегама толамашца чакхдоаккхаь латт вай республикан къахьегамхоша пятилетка тIехьара шу а. КПСС XXIV съезда сийленца вакъадахара яьржача яхье хьинаре дакъе лоац Ленина цIерагIча колхоза коллективо а. Деррига хьекхамех гIехкхоачашьхьй колхоза хьайбаш леладераша пачхьалкхенга хьайбай продукци йоткара ах шера план. Иштта дика толамаш даьхад ялат кхелераша а. Ялат доккхара укх шера задани кхоачашьяь баьинаб уж. ХIанз планал совгIа дола баь-цадаераш ялата дIачулуш я ба.

Цхьабакъда, бахача наьха вахара чIоагIа Iаткъаш, новкъарле еш цхьадола дIаяхача заман тIехьадиса гIулакхаш лепаре кхы а овсарегIа кургдар боахама берзат, иразегIа хургдар ваьха вахар. Уж нирзаьнна гIулакхаш, варех юртарча нaха даьнна ве дувцаш дар докладчико а пренешка а даь къамаьлаш.

Эггара чIоагIагIа вай къаман сий доадеча ширача Iаьдалех цаI да, — аьлаб сходе къамаьл даьча пенсионера Чапанов Абубакара, — ше раьза а йолаш чьаре яхача йоIах тоам бакьлар. Кхыча къаман кагирхоишта хьалхашка вай кагирхой сий доадеш, цар вахар ийрча хетийташ хIама да из. [illegible] законо а вахаро а меттел дьно а харцду из. Кхыча юрташка санна а цIендаь дIалаккха деза из Iаьдал.

ХIаьта из санна вай сий доадеш да кхеза бола мехкарий маьре ахийтар. дукха истий кхувлар ганна дола дынах тIехьадиса Iаьдал а? ГIайбат доацаш, вай дезалашта, къама йоккхий халонаш, халахетараш тIаккхоачаду цар, цул совгIа вай дезалхой моттиге а гIатаь уж гIулакхаш. ТоIаргаа вай колхоздоша Байсаева Марусяси Челаева Маккаси дааьча маьрелах хинначоа уйла бича. Кхалнаьха Совет цу гIулакхашта юстара латт. деза долаш ц. Тахан вайна лайча уж кхоачамбоацараш цIендаь дIадаха йиш я.

□

(СЕРНОВОДСКЕ ХИННАЧА ЮРТА СХОДЕРА)

□

Кхувш йоагIача тIехьенна кхетам балара деша хетадаь дар пенсионера Асаев Дутхас даь къамаьл. — Етт, устагIа бажа бахачара чу ца беча из сакилладца лехаш лелаш оамал я вай, — аьлар цо, — цхьабакъда, вай бер мишa чудоагIа, мишa деша доза, цо цига фу ду, арахьа мишта лел теркалдац. ЦIенье цо кхийра са аьнна берашта бехк дIатIабилла йиш йолаш наггахьа сат вац вай юрта. Доал эш дезалхочоа. ХIаьта 18 шу даллалца цо даьчоа бехктоккхаме оза хан-напен аьна белгалдаьд законо а. Цу дешах даьца дар колхозхочо Амаев Билала даь къамаьл а.

Сходе къамаьл де дош деннача кхалнаьха Совета председатела Тхостова Мадинас йоккхача эгIаз-лоаца дийцар дукха истий кхувларах. Цу ийрчача, Iаьдалца къовсам шерагIа боаржабара, из Iаьдал хьалдуьца чах бехктокхаме озара новкъостал дийхар юрта общественностехьа. Цудухьа вай массане а сийлен гIулакх да дукха истий я кхувлаш шоай дезала ираз, вай къаман сий доадела вахаца къовсам лоаттабар. МаIача сага нийса суд йоагIа кIал сагa а йолаш маьрел деча кхалсагa а.

Укх юрта ваьхa со, — аьлар колхоза воккхагIа волча конюха Умаев Махьмада, — укхаза баьхаб са дай а. Хьалха массехк цIа мара ца даьгIача хIанз бIарча город хьахинай Серноводскаx. Укхаза ваьхачо из харц дош оале са гIалат тоадергда. ХIанз санна дукха зуламаш леладеш, хиннадац вай юрта. Бехке малав? — Вай воаш. Вай боккхача наха, ламазаши дына гIулакхаши леладарал совгIа хIама дац юрт зуламиа дайтара. ХIаьта вай къаман а тIехьеп а дог лазаш къамьлаш а ду вай. Лухаьла цхьан къамаьлех пайда баргбац. Дына гIулакхаш ца а Iомадеш вай къаман дикагIа дола Iаьдалаш, гIулакхаш Iомаде деза вай воай тIехьенна. Из вай ца дой тIехьагIа бахк боакхаргба вайх кхуьш боагIараша.

Наха чIоагIа ше деш гIулакх да саг веннача метте-доахан, жа доаделга. Венначун дезала зе хул цунах. Венна саг берригa гаргара нах, общественность оарцагI a яьнна, сов дола хIамаш ца лелаеш, дIаволла веза.

— Iадальмате дохкха зе ду вай боахама экономика а шоай дезала а, — аьлар колхоза парткома секретаря А. Умарова, арахьа «дошо сомаш», лехаш лелача юртарча наха. Iан заманахьа цIагIа а баьгIе бIаьста Казахстане, СибрегIа, кхыча моттигашка балхаш ле дIаух уж. Цига цхьь-ьалх бутт боаккх дезалех къаьста. ХIаьта даь а кьина а бIарг тIабоалаш шоай доIамах дика бераш дар цахьарча новкъа доал. Уж дукха хьларах хIара шера дукхагIа хулаш латт юрта ду зуламаш а. Общественни балхапа вIалла гIулакх а доацаш къахьегамхой чотах бахе гIертараш а ба юрта.

ДIаяхача заман тIехьадисача гIулакхашца къовсам чIоагIбарах лаьца сонам тIаийнар сходе. Цул совгIа цу гIулакхаща лоаттабеча къовсама тIахьожама комисси а хержар.

С. ШАДИЕВ.

КЪАХЬЕГАМЦА ДИЙЗА ВАХАР

ТIом чакхбаьлча кховлагIа шу дар Виторханов Султан гIаьнарча Казахстане да-нана доьаш висача дана. Халл хя яр из.

Кхоачаш пхийтта шу даланза вар Султан. Сат дила гIертар белгала хулд, оалаш да. Хьалхала къахьета волавелар Виторханов Султан. Эттара чIоагIагIа эшача хана хьехар де, оагIув хьаллаца да-нана хиннадеце а дика дош ала, цо ниьса, бакъахьара никъ хьазпаргбола хьехам бала дика нах боацаш висаизар Султан.

Эттара хьалха Чимкентски областерча Байжансайски даша доаккхача руднике балха дIаваца, аьнна, цеча, дегIа хьаьрча хила-рах зlамига ва, хIаьз а болх бе хьалха да, аьнна, дIа ца эцаш вилар Султан. Iанне а ца Iеш поэза, кхоза тIавахачул тIехьагIа кховчашдир цуя дехар. Цхьаккха тоьзал йоацаш вола из вагонаш йоассе хьожаву. Дукха дIабувланда денм болхлой тоьацар цига. Машинаш йоассаеш, вагонаш йотташ ворхI шераь бола бу цо. ДегIаца боккьоша чиз болаша волча цуьна хала бар из болх, Iаткъар. Цхьабакъда, шийна боагIа болх ца беш, тIадиллача моллагIча гIулакхах лоархIа ца деш е кхоачаш ца деш Iийна шийх дош алийтадац цо. Вешта баркалаш-м кхайкадора каст-каста.

Саго малагIа болх бу бебашха дац, нагахь санна производстваз дог лазаш хуле, шийх тийша дига гIулакх цIенеш ханиахьеа чакхдоаккхе. Царех ва нов. Виторханов. Ца магар баьхеи долаш балла моттиг хувц. Массехк шера тайп-тайпара балхаш ду цо. Из хул тIо оаташ (дробильщик). гIишлош еш, и. кх. Кхы мел дар доацаш Чимкентски района Эрнст Тельмана цIерагIарча колхозе нах чубаха 3 цIа, клуб, тракторашта механически мастерской хьалйир Султана ший ковкъесташца цхьана.

1958 шера Грозне вахв цIа воалIа Виторханов Султан. Хя дIа ца йохийташ Росхозторге балха волл из. Кхаь шерал соагIа хьккхар цо цига мухь тIеботтарех тIера Iобаккхарех болх беш. Цу юкъа Султана мишта къахьийтад хьахьокх цуна «Социалистически ахьа отличник» яха яаькха тIа йоалаю значоки ахчи соагIати луш къахьегама книжка тIа баркал дIакадаь хиларо.

Шоашта болча пайдана, аттонна цхьаннахьара дIа е бувлаш кхычахьа балха ухача нахах ваьшаш вац Султан. Цудухьа хувлац цо балха моттиг. Заводе балла а наха моллагIа цхьа гоазал Iомадеза дага доаллар цуина дуькхана хина дехз. ХIаьта лийрхIар кхоачаш е дир. Итт шу хьалхагIа Грозненска электромеханически завода кадрай отдела начальника кабинете уьц тайпара къамаьл хилар.

— Сона болх корабоагIаргбий заводе?

— Хьадал хьай къахьегама книжка. Книжка тIа даьча йоалонашка цьежаша ваьгIа малагIа болх бергба Iа, аьнна, хаьттар отдела кадрай начальника.

— МоллагIа а бе баь сона.

Литейни цехе хьожавир Султан. Болхлой тоьацар цехе, оборудовани къаьна яр, дуккагIдола балхаш кулгашца дора. Хьалхарча каьь бетта тайп-тайпара балхаш дешшеха формовщик - заливщика говзал Iомаю нов. Виторханова. Ца хобр, ца кхетадер дIахьехаш опыт йола мастер Чернов Василий Маркович я вар. ХIаьта цкъаьбlарга а дейта дIахьийхар шоллаIа хьалхадаккха ца делаш дика кхетадора хIама хара тIера волча Султана. Цу лоацача хана мастер цецпоаьккаш хIаьзе воал из кердача балха «къайлеяшя», техиологи. Цунах тешам беначча мастера сага новкъостал доацаш болх бе оттаву Султан. МоллагIа оатхалий формаш ше хьа а йий тIаккха лоаладаь болат чудоттар цо. ТIех ечо а 60 — 70 форма - апок мара ца ечи сменах 70 — 80 форма - апок кийчйора нов. Виторханова.

Атта бац формовщика - заливщика болх. Дика зем болаш, хила веза из. хIана яьлча формаш кийчъю лаьтта цIена лаьса хилийта деза. Цул соагIа формаш кийтъеш довгIача боврамах тувся хя деза из. Натаьь санна лаьттан тIоадал дила боагIачи боврамал совйоале апокаш лелхаргьи. Лоацца аьлча, продукцеца дукха брак хургья. МассагIа хя деза цуьна. ТIехь-тIехьагIа шерлуш йоагIа цоп лоаладу цех. ХьалхагIа цхьаьа кховчашьеш хиина формовки литьеи къоаставьй шоай мастераш а хургболаш. 30 саг чувоагIа 3 участок мара ца хиннача хIаьз 80 болхло чувоагIа 5 участок я цехе. ХIанзара кердагIйола техника юкъейоккхьий балха. Шендеина дIадаьннад хьалха кулгашца деш хиина балхаш. ХIанз механизировании хьисоце ду уж. Продукци дукхагIа яхаеш. Диь шера формовщик-заливщик волаш хул Султан. Цу юкъа опыт Iодаю цо, лакхьа ший говзал, гучайоал организаторски талант. Дукха ухла ца еш формовочни участке 9 саг чувоагIача бригадана кулгалде хьожаву нов. Виторханов. Цунга довл кхоьчана кхы я барт болашагIа хул коллектив, овсарагIа къахьег. Султан ше масса хана дечох хьалха хул. Болхлочоа йоагIечох дийнаьь ах норма яьккхача волаш волча цо бIарчча а шаьш а норма йоакхар. Кхьстта дика къахьйгар Султана В. И. Ленин цаь бlаь юу дузача денна лакхьавеззlаш. Лакха толамаш дахарах «За доблестный труд» яха Юбилейни медаль а луш белгалваьккхар Султан. Цул тIехьагIа кхы а бехктохамегIа декхараш дIадожалга кхетадеча Султана балха тIа, моллагIа а производственни гIулакха ше кховац. Цунгара хьожам а нийсец къаьхет бригадерчар меттел ергатача цеха болхлочгIа а. Шаккха йиснац цун бригада залан тIехьдоачаш ца еш. ХIаьта кийчъю продукци брак йоацаш а хул. Нахаца та, нарна къахьегам безабалийта хов Султана. Цудухьа дика лел цун бригада гIулакхаш. Вешта аьлча цехе хьалхара моттиг цун бригада лелаю.

Шийна балха баккъонца вола говзанчея дика организатори волга гучадаьнача цеха кулгалхоша формовочно - стержневой участка мастера хьожаву нов. Виторханов.

Ала деза, цу бехктокхамеча кердача балхах дика лоархIаву Султан, гIадвуташ да цун участке ший норма кхоачаш ца еш цхьаккха саг ца хилар. Тайп-тайпара чIийнаш лоьду участка болхлоша. Белгалбаха лов къосетта дика къахьега «За доблестный труд» яха Юбилейни медаль лелаю Iартинова Лене, Гасанова Эмма, Пекаева Себели, кхыбараш. Шоай тхьамадагара хьоххьм а ийбеча цар кхыча тайпара кила йиц а яц. Цудухьа цехе хьалхара моттиг Султана кулгалдеча коллективагIа я. Ишта ше дIа мел кхаьчача ший а коллектива а сий лакха лоаттадеш хьавоагIа Виторханов Султан. ХIана парте XXIV съезда сийна къахьегамо вахе латтача барт болча коллективо шера план 24 декабре кхоачаше аьнна, дош деннад.

Х. БАЛАЕВ.

Н. Плиева сурт.

ЗАМА МАЯХХАРА

Автомобильни парк чIоагIа зегIаярца дукаадена 1969 шу чаккхоалаш Грозненски авторемонтни завода гаражни оборудовани делаш йола состава арахеца йолаелар. Автотранспортни предприятешта технически гIулакх деш йолча постанша механизаци лелаю яь хиларах республика предприятей автомобилех ахакел дукхагIъараш сайна латт.

Укх шера 463 модель йола подъемникаш, 461 модель йола легковой автомобилашта технически гIулакхи ремонти еш йола опрокидывателаш, 477 модель йола мухь кхуьаьча автомобилашта технически гIулакхи ремонти еш йола подъемникаш арахеца йолаяла езаш я завод. Из оборудовани чIоагIа эшаш ца тоьаш я хIанз. Из эшаш хилар дика кхетадеш да. КIоага тIа а оттаь автомобилашта ремонт еш хилча е техническа гIулакх деш хилча теттара бальде хул, чекха кIаьлу ремонтникаш. ХIаьта цу оборудованешца дIадоахаргда уж кхоачамбоацараш, ремонти технически гIулакхи аттагIеи сихагIеи дергда.

Модель 461 йолча опрокидывателий эттара хьалхара парти заводо арахийцар укх шера июнь бетта. Ремонта технически гIулакхи деча хана легковой автомобилаш даьмара йоах цар, уж балхаш де атта хургдолаш: бесар хьакха, моллагIа оатхал тоае, машина йила, кхыдар де. Опрокидыватель оттае йиш я моллагIча помещене, ярь. Цар ремонтникийн машинашта технически гIулакх дерийн къахьегама овсарле лакхью.

Опрокидывателаш тIа - тIа дукхагIа арахецашехь, модель 463 йола ши ког бола электромеханически подъемникаш арахецара технологически кийчо я. Уж ши ГАЗ-21, «Волга», «Москвич» кхаьча, цар модефикацех йолча легковой автомобилашта ремонт еча, технически гIулакх деча хана. Цар лаьттара хьал а къоастайий лоаттаю автомобиль, моллагIча а эшача моттига хьажа паргIато хулайт, ремонт а техническа гIулакх а аттеи чехаеи дулу.

ХьагIадоагIача шера уж польечникаш экспорта лаьрхIа арахецаргья.

Ер шу чаккхдалалехьа заводе арахеца йолаергья чIахь кхухьача автомобилашта а автобусашта а ремонт ечеи технически гIулакх дечеи эша модель 477 йола бихь ког бола электромеханически подъемникаш къахьегама овсарле лакхъю, балха хьалаш тоаду.

Опыт а хьалхе яь кийчо а йоацаш керда машинаш йоваари уж арахецари атта гIулакх дац предприяте коллективана из из цIенхаштара экзамен я. Бакъда «Автоспецоборудоване» № 1 йолча заводерча новкъосташа кхачох из продукци дика арахецха коллективо.

ГрафикагIа майоагIара арахеца оборудовани. Керда продукци йовзарии - из арахеца йолаяри оттабаьбар дикагIабола новатораши производственникаши. Оборудовани арахецара бригадана керте эттар анженер Н. П. Горетов. Из дика производственник, опытни рационализатор ва. Подъемникаш еча юкъагIа цо кийчйир кхо приcпособлени ши кондуктори.

Цу гIулакхи дукха низ, чоллар дIалу завода ветерана В. В. Якушкина, кьоначча хьалха даттача болхлоша А. Александриена, В. Корниенкос, электросварщика А. Моисеева. Балха из участок хаддаза терко еш я завода партийни организаце, ерригача коллективо. Из дика кхетадеш да — керда продукци каравзваре из арахеца йолаяри дIалоладаьд завода ший план а ца хувцаш.

«Производства резервех пайда эцилга тIадарахи халкъа боахаме экономе режим чIагIъярахи» йола КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо шоай производственни балха программа а лерхIаш гIайийцар заводе болхлоша.

Керда продукци арахецара цIенахашта новкъарле хул из арахецара эша оборудовани ца тоьар бахьан долаш. Къаьстта аьлча гильотинни кIод, хIамаш теда станок, газорезательни станок яц. хIаьта йолашъйола оборудовани къаена балха овсарле лоха йолаш а я. Уж кхоачамбоацараш дIадахара новкъостал эш тхона лакхе латтача организацегара — «Ростовспецоборудованегара».

ХьагIадоагIача шера доккхий декхараш латт коллективана хьалхашка: подъемникаши опрокидывателаши серийни арахеца план оттаьй. 500 лоха рама йола ахприцепаш — контейнеровозаш, лаккехьа тIалатта моттиг йола 7 тонни мухь айбу модель П-109 йола электромеханически подъемникаш, модель П-210 йола подъемникаш, арахеца еза. Из деш автомобилашта капитальни ремонт е, автомобильни запасной оатхалаш серийни арахеца еза. Из декхар кхоачашдулургда завода коллективага. Укх гаргарча шерашка «Автоспецоборудоване» Грозненски № 2 йолча заводо ший марка йола гаражни оборудовани арахецаргья.

Х. КИЕВ,

«Автоспецоборудоване» Грозненски № 2 йолча завода керттера инженер.

УЗБЕКСКИ ССР. КПСС ЦК-аси СССР Министрий Советаи яьча решенегIа Каршински аренашка доккхий балхаш дIадоладаьд кердача лаьтташка хиш декхераш уж карадерзадаран. Битиъа кьоесе бола боамби кхебу йоккха база юлларгья укхаза.

ПроектагIа хьалъе ларсI гидротехнически гIирсий бIарчча комплекс: йоккхийча ялх насосни станцех латта, Аму-Дарья чура ний 132 метр айдергдолеш йола каскад, 200 километр дIаьха Каршински магистральни канал, хIаранe чу цхьа миллиард кубометраl кIезигагIа доацаш хий чулаттаргдола ши водохранилище. Хий доацача аренашка гIолла Iодоккаргда 26 эзар километрга дIакхоачаш дIаьха бIаьш хий уха каналаш.

ГIирса хьалзарча ерiо йиш кулийтаргья 200 эзар гектар кареозее, хIаьта цул тIехьагIа хий дехна лаьтташ 900 эзар гектарага кхоачаш дукхагIа хургда.

Сурта тIа: хьалъеш латта наьлагIа насосни станци.

М. КЛЮЧНЕВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Кердадараш

КЕРДА АППАРАТУРА

700 атмосфер давлени 50 миллиметр диаметри йола фонтанни арматура, скважина болх бешшехь фонтанни арматура задвижкиш хувцаргйола приспособлене опытни образецаш кийчъйир совтка заводо. Хьалха хиннача 2 АФТ-50—500 яхача арматурал хьаеш дукха аттагIйолча кердача арматурах пайда эца йиш яр тIоанашта юкъе йоккха давлени йолча бурувдеттача скважинашка а. Боккха пайда луш яр скважина болх ца соцабеш фонтанни арматурашка задвижкаш хувша приспособлени а.

Цу гIулакхах кхоачамбеь Iеш бац конструкторски бюро болхлой. Цар кхы тIа а 700 атмосфер балха давлени 65, 280 миллиметр диаметри йола фонтанни арматурай керда проектии уттаьйй. Конструктораша ш. Митянина, Отанесяниа, Тарануха, кхычар инициативах обсадни турбай 4-и 5-и колоннаш хьаллоацаргйола 700 атмосфер лоьш йола колонни головкай конструцеш кийчъяьй.

ХIана уж ерриге проекташ производстве дIачуьйна церна технологически кийчо еш я, завод. Ер шу чаккхдоалаш 700 атмосфера давлений 65 миллиметр диаметри йола фонтанни арматура, ПУТ 230×700 перевентера, КГ-5-700 колонни головка опытни образецаш арахецаргья заводо.

ЦIЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

1971 шу доалаш заводской комсомольски организацие 50 шу дизар дездергда «Красный молот» завода кагирхоша. Лаккхача къахьегама толамашца, общественни болх айбарца а толбарца а накъабаха лерхI цар шоай цIейна. ХIара дениа шерагIа ярхаш латт заводе Коммунистически парте 24-ча съезда, Комсомола юбилея баха маьбоагIара накъбахара йола социалистически ахь.

№ 5 йолча цеха кьоначча токараша Шамсутдинов Равила, Половинкин Виктора, Звягинцев Александра хIара смени норма 120—150 процент кхоачашъе социалистически декхараш гIайийцад. Дика лоархIабу уж шоай декхарегI.

Дукха хи йоаццаш ВЛКСМ Заводской комитета собране шоллагIча ах шера хIеэзагIа даде а 15 сахьата субботникашка болх бе лаьрхIир комсомольцаша. Иштта цу юкъа 4 бIаь тонн металлолом гулъе, юкъера образовани йоацаш цхьакха а комсомолец ца хилара массие дешаргдола хьалаш Iалашде а лаьрхIар.

САКЪЕРДАМЕ ХА

Ер цхьайттлагIа шу да «Красный молот» заводе пионерски лагерь йола. Сойна цун итт шу дузаш пионера — Турпала Морозова Павлика цIи елар дуниа берашa.

Сакъердаме я лагере. КIирах шозза кинофильмашка хьож, М. Ю. Лермонтова цIерагIча драматически театре тенинни театре ух. Каст-каста «Фу хов хьона Пионерия яхача межмах», «Вай Ильич», «Зизай викторина» яхача а кхыча а темех викторинаш ю.

Сакъердаме я пионерски лагере салоIача бераш. Цига хIанале салоIаш хиннад 170 бер, кхы тIа а салоIаргда 130 бер.

Общественни порядок лораеш

НАЬХА БАРКАЛ— ДОККХА СОВГIАТ

Милице болхлой шоашта беларах, цар сий дарах дуцаш за къахьегамхоша тхога язду письмош. Цар хестбу мичча хана а сага чило тIакхаьчача шоай се кхо ца деш гIо де кийча бола милице болхлой.

Укх корреспонденце тIа къамаь курга чухьарча гIулакхий министерствa а цун отделенешка а къахьегамхоша хIара дениа ухинтача письмоех лаьца.

...Цхьа аькхий дIайхача дийнахь Грозне Цlеча фронтовикий улица тIа ший гIулакх дIахьош волаш милице вокхагI волча сержанта А. А. Осипова бIаргадайра халха бувлаш нахаю костюмаш тIаювлаш доля бераш. Фу хиннад аьнна хаьттар цо берашка. Из хиннавр республика пионерий Дворене художественни самодеятельноста тьажаре дакъа лаца бераш дIадига дезаш хиина автобус. Цхьа бахьан нийсденир хьеневлар. Концерт дала деза ха хьатIаккхоачаш латтар. Эттача гIулакха минути уйла а яь Осипова лаьрхIар ши автомашина соца а яь, бераш шоай ханнахьа Дворене дIакхоачаде. Из тIадиллар цо водителашта. Концерт тIехьа ца доалаш ший ханнахьа долелелар. Тхогара доккха баркал ала милице сержанта Осипова аьнна делхар дир берашеи группа кулгалхочон.

Дег тIара баркал оалаш письмо надьяд граждании Парагульговас накъвашта тIахьожаш лоаттабеча инспектора Ю. В. Вакалишева каьий берии Аргунера хьалоалазарахи, цар йоакхо вахи. Из дика хIама цуина карагIделарах Вакалишева ерригача строя хьалхашка баркал аьлаш МВД кулгалхоша.

Май бетта цхьан бийсанна милице Назрановски отдела дежурнега хоам бир Тригубовеи Суховеи шоай ворхI ниих боврах. Отдела дежурне инспектор нов. Нальгиев ши болхло цIагIера хьа а вийха, ниих байнача моттиге вахар. Шоаш цига дIакхаьчача милице болхлоша белгалдир къоал даьрашка мотоцикл хиннилла. Цу буссе а уж лаьттача моттига гаьна йоацаш пхи ниих корабир, гуйрийна гучаваьлар мотоцикла дакъу. Из хинвавр Назране вахка кхуеш воагIа Лолоксов. Коа чухьжача кхе биса ши ниих хьакорабир.

Чухьарча гIулакхий министрен Наьсарен района МВД отдела начальникен цIерагIа яьдаьча письмо тIа Тригубовеи Суховеи, нокхараш леладерий общества член волча нов. Кьюшева дег тIара баркал оал района милице отдела болхлоштa массаза а гIулакха уж кийча хиларах.

Центральни базар тIа хIама эцаш А. И. Анашкина бийбенна хиннаб ахчех, паспорти, документаше чу доалла гIорни. Ше из хьакорабарах дог диллачул тIехьагIа цо дIаеьлар участкови инспекторга милице лейтенантага Имадаевга.

Воккхо дош делар хье ца луш цу гIулакхага хьажа. Нов. Имадаева оарцагIьаккхар штате йоаце актив, ше а тохавелар. Ши сахьет ах сахьет далале чу мел йола хIамаш а тIехьа тIорни хьа а лехи дага дIакхечийтар цо. Анашкина дукха ца тоьш письмо дайтар милице Заводской района отделене начальника цIерагIа. Инспектора Имадаева ший гIулакхаш а йоакхоца а дог гIоздаьккхад св, цуьна а милице масса волча болхлочоа а доккха баркал оал из, цар болх къоабал бу йовхар письмо тIа.

Милице болхлошта баркал оалаш кхухьийта письмош дагардаь варгвац. Уж дукха да чулоацам ваI ба цар; общественни порядок лорайраша дег тIара, хIаьта милице болхлошта эттара доккхагIа доля совгIат из да.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,

Нохч - ГIалгIай АССР МВД политико - кхетами балла отдела инструктор.

ЯЛАТ ЛЕЧКЪАДАЬРАШ БЕХКТОКХАМЕ ЭЗАБ

Шаьларча милице отделене «Автуринский» совхоза хьаттара телефон тохар. Азиев Асланбека лелаю № 31-98 йола автомашина комбайна кIалара кIа ийна дIаахачул тIехьагIа мича ехий хаа, хьатта тьа а кхаьчанц. Оаха делар ду сухулбаь автомашина водитель хьалехар. — йоалар телефонна къамаьл дечо. Из оарц дехаш йола сигнал хьаийцар милице районни отделене дежурне Униев Хамарвас. Сихха ОВХСС оперативни инспектор лейтенант Гагаев Шуддин хьа а вийха цуина тIакхалар цо из автомашина хьалахера гIулакх. Сихха «Автуринский» совхоза шоллагIа отделене вахар нов. Гагаев. Цига хьакорайир автомашина а водитель а.

— КIа хьанга дехкад Iа? — кIенхашетта дар эсара шоферага даь хаттар. Цу хаттаро цецваьккха Азиев Асланбек вехар.

— Жоп да, хьоцара къаннаь дIаьхде йиш ц саI — Асланбека борлаш вIашка деттар, сат кхетаргволаш хIама хье ца а балаш. Ше кIо лехка саг къайлаьаьхьа а, ше бехктокхамая дIаллаьрвала а гIерттар из. Цунах хIама хургдоацилга хайначул тIехьагIа водитела Азиева хьалийцар ше кIа хьатта дIа а ца хьош. «Керда вахар» яхача хуторе вахача Миккаилов Iийсайга 200 сомах дехка хилар. Ишта гучанелар къу.

ШоллагIвола къу гучаваккха везаш вар.

Кердача лерагIа милице начальник А. Незамутдинови Гагаева кулгалду оперативни группеи сиха кIа ийначуй кол кхаьчар. Духхьала ера Миккаилова нана.

— Тхо чухьажа лаьхкад, — аьлар Незамутдинова. — Лочкъадаь кIа дий укхаза?

— Тха цIагIа-м дац, — жоп делар нанас.

— Мичав цIех да, Миккаилов Iийса?

— ЦIагIа ва мотт сона, — кхераенна бIарахьежар из милице болхлошта.

— Шоана чухьажа бокъо луш йола санкци ер я, аьнна документ дIахьекхар Ш. Гагаева цига хьатIаьекача Миккаиловга. Ко эгар цIех даь кхьахт бе кхаьчача.

— КIа дац сога. Лаха мукъа да цо. — аьлар цо.

Дахчан маьиге хIал фуд хьожаргдар тхо, — аьлар оперативни болхлочо Шоипов Тутус. Миккаилов лоацаелча сани, кIезанга уйла еш а лаьтта, шийга яхар дир. Маьигена кIал подвала чу йодаш нюц йоаллар. Подвал йизза кIа хьакорадир.

«Автуринский» яхача совхоза хьатта дIакхоачадир цунгара хьадаьккха 2700 килограмм кIа. Азиева Асланбеи Миккаилов Iийсаи дийнаб, кастта халкъа суде дош дувцаргда керда кIа лочкъадаьрий.

П. ХИЖНЯКОВ,

МВД Шаьларча отделене начальника заместитель.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

№ 50 йолча «Сердало» газета тIа 4 июне кепатовача «Оаза дарр мегад» яхача корреспонденце тIа дувцар дIадазача шера октябрь бетта Наьсарен района «Октябра 50 шу» цIерагIча совхозе болх беш хиннача Нохч - ГIалгIай хьехархой института студенташта кхача кийчбеш хиннар Л. Е. Климовийна института профсоюза организаце алапий хьа ца луш дIалаю бархIлагIа бутт ба, ахаш.

Института ректора М. Павлова тхога хоам баьй Л. Е. Климовийна доагIаш дола алапи дIаденнад аьнна.

Х Х Х

«Мела тилла даргда тIейI» яхаш яр № 72 йолча «Сердало» газета тIа 30 июне кепатеха корреспонденци. Цу тIа дуьцар Галешна, юртаз арвоаллача дедача зIамигача хиита, догIаш дапхача каьмка Iаьрие ухаш нах, машинаш тIех ца йовлийташ нака дукха хьовзамаш ду, ахаш.

Цу корреспонденце тIа дуцавоа аьлча тхога язду Сунженски райисполкома председателя нов. С. Пиневa: «Корреспонденци юкъеш № 916 йолча наьгьа управлене болхлой лаьрхIа совещани хилар. Тхай типлира эша плиташ, магIа кхы мел йола материалаш оIамагIтехий управлене болхлошa. Марка 400 йола цемент кхоаш бе хIанз яаькхкой. Из кьаийсьелорча дийнахь тхай укхлара бахкаш дIадоладергда».

ДЕКХАРО ДIАДЕХХАЧА БЕССА

ВоккхагIвола лейтенант кастта кхийтар общественноста новкъостал доацаш цу йоаккхача участке шийна порядок оттае могаргдоацилга Гlончак безар. Дукха ялалехьа станце арабаьлар милице штате боаца болхлой, дружинникаш, оперативни комсомольски группаш, «къина дзержинцаш» Абдул-Малика каст-каста къамаьл де ваьлар машинаькьахоштa хьалхашка. Из дIахозар колхозни бригадашка, юрта совхозашка. Серноводсе вхача хутора. Тlаккха цхьадолча кхала даь яхача бераща дикье а кийсбелар гIончаш. Абдул-Маликана цхьана накъьаккхар уж мухь кхухьеи пассажирски поездашта, цхьана рейдаш е баьлар...

Цхьан Iуре цигие воалача милице болхлочо гIотта вир Абдул-Малик. Платформаш тIа лаьттача тракторашкара аккумулятораш цхьанне дIаеьхь хиннаб. Цигa дIаволаш маладгара уйла йора цо.— Мала хила веза-теш аулапаьхо? Дивь аулаш дIечха бар. Аккумуляторш йоацаш трактораш кхай тIа йоаха хургйолаш яар. Колхоза а Iаьдала а доккха зе хулаш дац. Уйлантахье рахь ер вагIаш хьачваьлар Серноводская яхача станце дежурни. Укхаза хIал, баьгIаваш гIер чIивь боахабар; станцева платформаш дIахьа къоастаяьеа е расформироваян еча поезда, е Грозне ца дIачхийтаза бакъаьаьа я. Из гIарйойир поста начальника. Сихха къоал даьа моттигага хьажа чакхбаьлар уж. Ахт оттайир кабинаш хIа а къайла, поезд ший наькъа кхийтар. ДIалоладеллар эттара халагIдар: малла-теш трактораш айтар? Арара тIавенна саг ца из е цига бахаpеш ва? Цу дешш маладтара уйла еш вар из. Дукхаза нахаца цу хьавкъехьа къамаьлаш дир.

Юххера ка яьлор! Станце дежурни хиннача кхалсага бIаргабайна хиннабар уж нах. Цу тIа цапех цхьаннe белгаловаш а хьаьийцар цо. Милице эсара дагадехар: Джамалханов вий-теш из? Тахна дезаш дар. Цун кулгаша хьачоа тоо вав гIулакх. Дукха ха ялалехья лачейяр поста начальника кабинете вагIар Джамалханов.

Iаьохтий хьацуца Махьмад аккумуляторш чича йохьаьи Iа?—хаьттар Абдул-Малика

— Аз йаьваш. Уж йохьар малла а хан. Къамаьл цIенхашта дар. Юххера кIаьнкагa сатохадалазар.

— Сога шин аккумулятор кхаьчай царех, — дарий дир цо, — укх сахьате аз хьа а яьаргья уж. Сайре хьатIакхачале ерага яйна хIамаш хьакорайир.

Ишта шепагаре шерага лакхъдуш латт участкове коммуниста Саликова бехха гоазал а сий а. Отдела коллектива дукха деза из. Цаь лоарьI из майол, доагIар тьадеххаш хилараx, шийна хьалхашка латта гIулакх дизза, балха декхараша дIадеххача бесса ца чакхдахарах.

Н. ЛИПКУСЬ.

Грозверча милице линейни отдела болхло.

Кiезиг-дукха кIаьдвенна, сатем бейна хеталора из кабинете чуваьлча.

— Кхыча участке захийта со,— дийнахь а бус а сатем бейна лел со, — дийхар цо.

— ХIама дергдац. ЛоархIавергва, новкъостал дергда хьона! — аьлар милице начальника.

Из къамаьл хиина ши шу дальнад. Хала шераш дер уж. Саликов Абдул-Малика, участок йоккхеи чоалхенея яо — Ермоловскера Карабулаке кхаччалoe. Дийнахь а бус а лелар мухь кхухьеи пассажирски поездаш. Зуламаш деш. Пассажирашта новкъарле еш, кхьметтел стрелочни посташта чу лелхаш а моттигаш байслора укхаз. Каст-каста бус меттара гIатта везаш моттигаш хул цун.

Тоьал опыт цIар цу хана Абдул-Малика. ХIаьта а из юхавелавап. Ше Iомае лаьрхIа професси дикагIа йовза гIертар из.

Б. С. Иванова Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота аларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика хьук боахамен йоагIоча хIаман промышленностан даьлъе дукхахьа шерашка а баркате а болх барах Нохч - ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла.

Иванов Борис Семеновича — Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета йоагIоче хIаман промышленноста Управлене керттерча инженера — начальника заместитела.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателя заместитель

Т. ЛЕТКОВСКАЯ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1970 шера. 11 август.

К. Т. Каменчука Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота аларах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Республика общественни вахаре хьинаве дакъа лацарахи къахьегамхошта коммунистически кхетам луш беркате болх барахи Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла

Каменчук Климентий Тимофеевича КПСС Щелковской райкомерча парткомиссе штате воацача члена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателя заместитель

Т. ЛЕТКОВСКАЯ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный, 1970 шера. 11 август.

Доазол дехьара

ЦХЬАНА ДАЬ ТОХКАМАШ

ТАСС-а КОРР Н. ЖЕЛЕЗНОВА хьахойт:

Советски Союзерча, Болгарерча, Чехословакерча, ГДР-ерча шайн коллегашца цхьана «Интеркосмос» яхачу сересцарча кхоллагІча спутника полетаца дузазденна дола земан де болабеннаб польски Іилмахой а. Іилмий Польски Академе атмосфере физика лаборатоpe ТАСС-а корреспондентага аьлар, дукха ха йоаццаш Вроцлове хиннача конференце къоастаьча цхьана деча тохкамий програмнах польски специалисташта тІадиллад. Лаьттан магнитни поецен вай планета ионосфере наггахьа мара ца хулача явленешнеи дувзаденнача тохкамий церра комплекс чакхйоаккхийна.

Польски физикаша дукха ха хьалхе дениз зем боах радиоволнаш яржара, цунца дувзаденна геомагнитни поле тайн — тайнара аномалеш а цар лаьттан радиобувзама еш йола эллийна а тохк.

Укх декошка польски «Интеркосмоса» станце чакхдоалаш латт спутникаца беча бахка зона церда, ъхы а боккагІа низ бола антенна хьалъяра балхаш. Дунен халкъашта юкъерча космически програмнах болча балха хьалхара шу дииачи результаташца чакхдоаккх польски Іилмахоша.

Социализма мехкашка

СОФИЯ. (АПН — «Софияпресс»). 14-ча сентябре денз 10-ча сентябре кхаччалца Варне социологий VII-гІа дерригдунен конгресс хургья. Из ЮНЕСКО-ос чакхйоаккхаш а социалистически мехка цу тайпара эгара хьалхара дерригдунен форум хургйолаш а я. Цо тешал ду марксистски уйлан доархІами авторитети лакхъенна хилара.

Конгресса балха юкъе дакъа лоацаш хургва 70 мехкара кхо эзар гаргга социолог. Эзар сонгІа доклад ешаргья социальни процессий прогнозированеи планированеи проблемашта хетаь. Кертера тема хІанзаре общественни хургйола общественни — юкъартьа 10 балха группе.

Из йоккха Іилман событи Іалъмате чІоагІа хьашт долаш я. Тоннахьа идеологически дискуссеш йоалургйола сoa а хинна дІаоттаргда адамий общества кхоаненах дола дош. Иштта хьожаргба кагирхой проблемашка, дезала социологега, ХХ-ча бІаьшерен вахаректа Іилма, дин, политика, боккъоний доархІамга.

Іалашмате дукха Іилмани информаци кепатеха араяккха лерхІ. Социологе дешашта хетаь техникан литературан выставкаш кийчъеш латт.

«ГОРОДЕРА АХКА»

ВАРШАВА. (АПН — Интерпресс). Польше хІара шера чакхйоах «Городера ахка» яха кампани. Цо лерхІар — каникулаш йолча хана городал арахьарча ахкарча лагерашка ца долаш дисача берашна саргІа бІаштІехьдаккхар. Цу гІулакха йоакхо елга шоашта дІатІалоац порсвещене министерства, кагиркой организацеша, клубаша. Ахкха цхьан июль батта Варшаверча турпоходашка, экскурсешка, спортивни ялъашка дакъа лоацаш хиннав 30 эзар школьник.

Ахкан замалахь городерча берий мукъагІа ют спортивно-туристски гІирсаца кийчъаь 380 соагІа стадион, спортклуб, школа. Укхаза царна хургда тайп-тайпара сакъердамаш, безаме ловзараш, городал ара сакъерда ухилга, самукъадоала пионерски цІераш.

«АЛРО» МАРКА ТІАЛАТТАШ

БУХАРЕСТ. (АПН собкорр.). Румыние Торгови палата каталоташка каст-каста нийслу лоаца ялаь «АЛРО». Из марка тІалатта продукци чІоагГа могеш я республике а цун доазанел арахьа а. 12 мехко ийю из. «АЛРО» атта доаца — Румыние алюминий. Из дефицитни металл хьадар республикане геттара керда гІулакх да.

Румынски алюмине истори юкъарчал доацаш дувзаденна да шийн эгара хьалхара продукци 1965 шера арахийцача гор. Слатинерча заводаца. ХьалхагІе а еттаьача проектагІа, шера 50 эзар тонн металл хьале низ болаш яр завод. Цхьабакъла, из болх бе йолаенна дукха ха илалехьа но шера хьаду металл 80 эзар тоннага дІаккхьачар. Цхьабакъда, цу боарам тІа а сиха дага йолаш яц коллектива.

Кердача пхе шера планагІа Слатине шера довкха алюмини 200 эзар тоннага дІаккхоачаде лаьрхІад.

— ХІанз, — яхаш дуц завода керттерча инженера, Ленинградски технологически институт йистеньккхача Еужен Немеца, — заводе керда объекташ хьалъеш латт. Июль бутт боаш лара аллай электролизни ши цех хьалъяра. Цар чура производственни процессаш ерригаш а автоматизаци яь хургья.

Укх тІехьарча пхе шера квалифицированни кадраш хьалкхийвай заводе. Болх беш а профессионально - технически школа мастерий курсаш. Юкъера образовани йоаца дукхагІа бола боллой заочно дешаш ба.

Ф. АНГЕЛИ.

МАШАР ЭТТА ХЬАЛХАРА ДЕНОШ

КАИР, 11 август. ТАСС Юрий Трущина хьахойт:

Доазол дехьарен египетски журналисташ Суэцен Порт — Тауфикен гІоргболаш гІулакх дир ОАР информаце департамента.

Цу городий шІераш каст-каста ювцар хІама ца эшшаш еррыгача тІема сводкаш. Израильски авиаце цар нел дукха бомбаш йиттай ховргва снарядашел лингабомбишеи цига дахьача кІоагашка хьежача. Суэце вІалла сег вай хьоагІ аьнка хеташ нах хІезига болча яьссача уннашка гІолла доллар тхо. улицаш вІеши тІехйоалача латта оливкови полевой форма юха патрулеш мара ца хлеташ. Снарядий гаргаш еттаенна пенаш дохалаза цхьа цІа дац городе. Канала юлехьа ца гІорт йохаь моттигаш дукха а. Суэц хІалак е гІийртан моастагІа. ХІаьта Суэц канала тІара эгара йоккхагІйола торгово - транзитни порт хинно ца Іеш, ерригача Африке эгара йоккхагІйола мехкдаьтта лизе промышленноста центр а яр.

Израильски агрессорий бомбашеи снарядашеи шоай гІулакх даьд — порт дІатхьайсай. Израиле Іарбий мехкашта цІаьхха тІом бе йоалаеннача хана дохадаь рейде латто цхьа кема мара кхы гуш хІама дац. КІур ядац заводий турбех.

Суэце губернаторства вахала Мохи Хафата дийцар тхона израильски агресси хилалехьа Суэце 270 эзар сег вахар, хІаьта хІанз 10 эзар гаргга мара вахац, яхаш. Городе цІендаь дохадаь 8608 цІенош, 58 кинаэи маьждиги, 300 гаргга дешара заведени. Бакъда фуннагІа хиннадале а Суэце Порт-Тафики яхаш я. Чоаш хиннача цу фронтовой городий пенаш тІа да: «Даьхьала хилда халкъен эскарен кхотадалар!» «Халкъ револююне кулгалхо да» яха лозунгаш. Вахар дІахо долаш да: хадданза тІаккхухьаш да даа хІама, газеташ, хий гражданск нахха оборонанен вахаран пол ашар.

Машар хинначул тІехьагІа Порт — Тафиken Суэцки этта сатем сег Іехавеш ба. Губернаторства здание тха автобусаш тІахкоачача хана» фецара кхерам яха сиренаш доаха оцаш дезар. Канала тІа хьувзаш яр 4 самолет. Лорабалара нах тІалъедаш ОАР ПВО доакъоша кхувса топеш дезар. Израильски самолеташ малхбоалехьа йийрзар, канал дехьагІа къайла ьылар.

ОАР тІема вакало тІехьагІа журналисташка аьлар, израильски самолеташа яьр разведывательни полет яр.

Машар этта хьалхара денош... Суэцкен Потр — Тафикен сатийна я. Из сатем кхоахкабенна ба. Машар кхайкхабьчул тІехьагІа ООН КхерамазІен Совето 1967 шера 22 ноябре оттаь резолюци кхоачашъеш практически хьалхара гІа баккха беза дерригa израильски эскар дІалаьцача территорешкара арадакха деза, палестински халкъа бокъо хилар Израила тІаьца деза — Гаргарча малхбоалехьа нийсхоам чІоагІен машар оттабе беза.

ЕВРОПА КХЕРАМЗЛЕН ХЬАШТАШТА

БЕРЛИН. (ТАСС). Моске СССР-еи ФРГ-анеи юкъе хиннача договора къакъехьара заявлени араьяккхай Германски коммунистически парте президиума (ГКП) яхаш хоам бу Бонниера АДН яхача агентства корреспондента.

ГКП президиумо даьхьала дуэн из договор, йоах заявлене тІа, ФРГ-анеи СССР-еи кхыча социалистически мехкаштеи юкъера гІулакхаш тоалалара хьахъехьа дІахьалхашка боккха тІа ба из договор. цунца цо новкъостал дергда Европе машар оттабара кхерамзле чІоагІъяран.

ХІанз берт баьча договорах арахьарча политике хуцаш беш йола пункте хила тарлургда, нагахьа санна хьалда хинна кхоххам лоаттабара тІаргзаьн политика дІайоаккхе.

Советски Союзаца кхыча социалистически мехкашца гІулакхаш деладара ФРГ бахача нахха бола лоІам кхоачашбеш йоах дІахо заявлене тІа, ФРГ аккхарийла я ФРГ-ая ГДР-еи цхьатарра бокъо а йолаш дакъа лоацаргдолаш кхерамзлени машаре гІулакхаш деладарен йола Европа юкъера совещани гулъелга хьалгаца.

ИСПАНЕ НАХ ХЬАР

ПАРИЖ, 11 август. (ТАСС). Испане боллой хьайнаб. Юкъарчал доацаш Испане над хьара бахьан хилар боллой — гІишлошъерий демонстрацех полици латари кхо демонстрант вери. Из хиннача хана денз хІама ца эшшаш кхо кІира даьнидале а нах хьар ца а соцаш, шерлуш да.

Къахьегамхоша кхы а забастовкаши демонстрацеши ярах, къаьстта Астуре, Андалуас, Кастале, кхыча областашка уж хилярах хоам бу.

Гранаде боллоша топаш тохар херцахь лаьрхІар кхьиеттел буржуазия оппозиция гІоаерашка а. Цу гІозарий викалаш, царна Испане хьалха хинна Парижера посол а волаш, Лакхехьарча суда генеральни прокурор Эрроро Теходор вoaча хилар. Гранада боллоша дІадехар нийса хилар тІадола заявлени цунга дІа а елар. Заявлене автораша белгалдоаккх Гранаде низ бара атмосфера предпринимателаша Іаьдал хьалоацаш йола позици лацар бохьан долаш хилар.

Кхы агІора ишта оаш ТаджикстаНе кхулбелга буллаш латтача Термез - Яван машиннаьшъа. Из чакхбарба кран йІаькийча моттигашка гІолла — Нийкенафирингенски, Вапиский, Яванско агІонашка гІолла.

Машиннаькъакой Еррыгсоюзни де хьалІаккхоачаш № 142 йолча, чонаш Іодекхача гІишлой - монтажни поезде коллектива къахьегама керда котало яьккхай. Термез - Яван машиннаьшъа бІоалагІа километр вІашагІъеллай. Из Іойиллa бокъо аннаар поезда дикагІйолча, Белоус Владимире кулгалдеча бригадена. Ний дингара де массаза доал дІахо гаргабадаш латт Яване — хьалІайоагІача хана Средни Азе йоккхагІа хургйолча химически центра.

Сурта тІа: Белоус Владимира бригадера № 142 йолча гІишлой - монтажни поезда монтажникаш Термез — Яван машиннаьшъа бІоалагІа километр Іойилла бахнаб.

В. Стечинцева сурт.

ТАСС фотохроника.

●

Иркутски область. Хайтински ферфоровен заводе пхьегІаши сувенираши наха чІоагГа хотташ я. 15 миллион пхьегІа арайоал цун конвейера тІара шера. ДукхагІа йола изделеш дагалецарах заводской художникаши экспериментальни лаборатора боллойн ба.

Сурта тІа: пхьегІаш херхаш йола Первайнова Валентина бесареш дехь кийчъеш ъьнна изделеш йоттача цехе дІачуйохьийташ йоалл.

Э. Брюханенко сурт.

ТАСС фотохроника.

ПОРАЕ УНАХЦІЕНО

МАССАНЕНА ХА ДЕЗА

Общественни кхачан предприятешкарча персонала хІаране шишай гигиена лерга хула дІа-юха хувла лазараш кхачанга гІоллара отравленеши ца хилийтара чакхйоахача мероприятешкара доархІаме дакъа да. БІеха баркъаш, кулгаш, кхайкаваьча, Іирвиш дахнача хана мерий чуреи багарен хьалеттлу микхаш хила тарлу кхачан продукташка гІолла лазараш хьоалара доль бахьан.

ДегІ, кулгаш, баркъа цІена леладе. санитарно-гигиенически навыкаш йолаш хила деккарийла ва моллагІча кхачан предприяте болхло, къаьстта а общественни кхачан предприяте болхло, цунтара балха участок моллагІа тайпа яле а.

МоллагІча кхачан предприяте хІара болхло деккарийла ва баркъен вога гІирси цІена а болаш балха ва. болх дІаболабале хьалхагІа душ хІаз дегІа тІа хиь кхерза. чІаьта нагахь душ ца хуле, кулгаш цІена дила, санитарни баркъа тІадувла. керта чеш хьоарчадаь бокъона нийсъаь тІатилача кийна е кІайча косынкана кІал доха. Санитарни баркъа массаза цІена хила деза. булавкаш, маьхий пунах декха, хІаьта иштта уж цоаенца цехе кхахьа. курткийн халатийн кисашка булавкаш, чульежа кизгаш, шоай туалета кхыдола предметаш доаладе мукъа дац. КулгийІ мІараш дІаяьла а бокъонца цІеньа а хила еза. Кулгаш бокъонца дила деза балха тІа перерываш хинначул тІехьагІа, цхьан балха тІара вокх балха гІа эттача, къаьстта а бийда продукташ цхьалхаьха оаьнначул тІехьагІа кхийкка продукташ нийсъе эттача хана. Кулгаш дилара режим цу тайпара хиланзе ярьац гІо деш бола боллой помещени цІеньаь баьча, кхачан продукташ цхьалхаякача, масала, баьпазараш цІендар санна бола болх болалуча хана а.

Общественни кхачан предприятей администраце Іалашде деза хІаране шишой гигиена правилаш кхоачашъяра персонала новкъостал деш дола чьалаш. Цо кхоачамболлаш Іалашъе еза хлорна кІир цунна дезинфекци яра хиланза ярвйоаца растворах кийчъяра. Цул совгІа, общественни кхачан предприятей кулгалхоша дира тІахьожам оттабанза баргбаш болхлоша хІаране шишай гигиена правилаш кхоачашъяра, хІаьта кийча ххача тьахецаш болча болхлоша из кховчашъьсатага хьалеха деза наха.

Кулгашта обработка яра дезинфекци ю растораш хІара денна кердагІара хувца а ерригача кулгаш дулана раковинаш тІа е водопроводни хий доалача кулгашдуларгаш тІа йоалле а еза. Растворах доаттайнира эгара дакагІа да пхоча кІаттаен ІоъярейоагІаш зажим йоалла хьинча шоддиг а йолаш йолча. кулгаш дулача раковина тІийоалача тархе тІа латтача бедача Іоакъанта шуша, чу. Кулгаш хьенхе гата цІена, лоше дедуул тІехьагІа дутташ, дІийха дьюн тохаш хила деза. КІезигагІа хувце а дийнахь цкъа хувца деза уж. Потребителашта кийча изделеш дІакецача хана кийча продукци кулгашца бІехьергйоаааш гІулакх деш йолча персоналага чІараш, Іагаш, пескаш хила деза.

Кхачан отравленеши ченга инфекциони лазараши хьоадара чІоагГа аьтув боашкарба яхача предприятей боллой цІена тІарча чоашаша, ангино, насмарко, ченга хьайнача лазаро, цудухьа лазара цу тайпара белгалонаш шийна гуча ма еллинге а хІара болхло деккарийла ва. цу сахьате из балха тІара мукъа валийтеи лорага хьожавеи везаш волча предприяте кулгалхочунга сон чехка хоам бе.

Ченга дІа-юха хувла лазараши отравленеши ца хилийтара кІезигача доархІаме дац персонал чІоагГа сакхетам болаши санитарни грамотность йолаши хулга. ХІара болхло деккарийла ва шишай гигиена правилаш сакхетамца кхоачашъе, тІаккха мара ваьа пайда баргбац чакхдоахача гІулакхех, тІаккха юхатохаргья вай кхачанга гІолла хила тарлуш йола отравленеши ченгара дІа-юха хувла лазараши.

В. БЕЗНОСЮК,

Республиканский санэпидстанци кхачан гигиена отделене заведующи.

ЮРТАРЧА БИБЛИОТЕКЕ

Ведана бахача яха юкъе Султыгова Іайшет ца йоазаш этта сaг хургаш, хІана аьча керда журнал, газета, моллагІа дола художественни, Іилман, юртбоахана, кхыдола литература эшар из йолча вода. Ше йолча венар новлагІа а юхава безам хургболаш дІанохийт Іайшета.

20 шу совгІа ха я Султыгова Іайшет библиотекарь йола. Дика кхийттай из цу шерашка шийн балх. МоллагІчоа дІахьехаргболаш я шийн болх. ХІаьта кІейига Іомабаьбац по уж хІанз - ше берий библиотеке болх беча Ведана районе а.

Даим лостам болаш, цІена хул библиотеке. дийнахь бІаьш болча дешарашта гІулакх де вІаштІехьдоал укхазарча библиотекарий. Шишийн моттигашка хоза дІанийс а даь укхача книжкашта дІа тІе а дахе цоашта эшар хьахорж береша. ХІаьта царна новкъостал де кийча ва библиотека хІара болхло. МалагІа книжка дийшача бахъахьа да аьле хьеха бу.

Хоа Іайшета а кхыча библиотекарашта а шоайнигара книжкаш кхухьарашта малагІа книжка дела бакъахьа да. Из вІаштІехьдеал библиотекарара дешараштен юкъе айхха бувзий лоаттабарах. Аххa книжкаш дІателарна чакхбалаш укхазарча библиотекарий болх. Берий безам, терко тІеозаш я библиотеке чакхйоаха тайп тайпара мероприятеш. Масала, дешара конференцеш, массанена дІахоза дешарош, беседаш, хьадараш. Иштта, дукха ца йоашаш укхазе хилар доттагІала хетадаьча кердача книжкай обзор. Дешархоеx вІенагІъеллача актива новкъостала кийчъьяр из библиотека болхлоша. Ер бутт бовлехьа «Книжка—хьа доттагІа» яхача тешах сийре е кийчлуш ба укхаза.

ЧІоагІа деваденна гІулакх да «Пионерская правда» яхача газета обзораш еттa а. Уж хІара бетте цкъазза ю укхаза. Белгала хул укхазара книжни выставкаш а. Берий бІарг гІаоттаргболча тайпара хоза кийчъю уж. Иштта, библиотеке дІачуяьннача хоза хетт «Хьона, къона натуралисте яха, «Книжка — хьа эггара дикагІйола доттагІа» яха а кхийола а выставкаш.

Массехк дош ала лов цу библиотеке болх беча активах. Юртарча школашкара дешархой ба цуна юкъе боагІараш. Цу активага гІолла латт школаштеи библиотекаеи юкъера бувзамаш. Дукха дешархой юкъеоз чакхйоахача мероприятешта.

Дика болх барца белгалбаьннаб укхаза библиотеке актива членаш йола И. Джафарова, Р. Шахидова, Т. Гадаев, кхыбараш. ХІана кхашка бахкаш деча юртбоахама къахьегамхоашта гІулакх деш ба уж. Цар мукъа ха йоацандаь уж болча дІа а ухаш царна книжкаш хувцкерда журналашк газеташ кхухь, «Молнеши» «Къахьегама листокаши» арахец.

Цу берриґа балха кулгалдеш я хьинар дола хьалсаг библиотека заведующи Султыгова Іайшет. Йоккха общественница а Іайшет. Дукха гІулакхеш латт цуна тІа культучреждений партийни организаце секретарь, халкъа тІахьожамхой группа председатель. Из дерригa а да вІаштІехьдоал Іайшета.

ХІаьта вокха дош цо хьега хьа. Каст-каста белгалдоах цо бу болх шоай районе а республика культура министерства а. Сийлен грамоташ тел, беркал кхайкаду. В. И. Ленина юбилея сийна «За доблестный труд» яха юбилейни медаль елар цуна, иштта «СССР-а халкъа тІахьожама органашка хьинаре къахьегарех» яха знач а елла.

М. АХМАДОВ.

ДЕШАРХОЙ ЭКСКУРСЕШ

1942-ча шера 242-гІа гвардейски дивизе тІемаш лоаттадьча моттигашка гІолла экскурсе бахар укх деношка Грознени № 10 йолча юкъерча школа дешархой. Школа директор Дорофеев Илларион Федорович керте а волаш дукхахадьа бахе вІаштІехьдергда берий, шоай бІаргаштe гургда дукха кердадар, шоай дешен дахь-дахьен дахке бахьен лоаттадаьча къовсамаш кердадераш довзаргда. ТІаккха уж деррига керда материалеш шоай школьни историко - краеведчески музее дІачулургья бераша.

* * *

Тиберда — Сухуми — Тбилиси. Цу маршрутах экскурсе бавар дукха ха йоацаш Грознерча турбаза къона туристаш. Азаусии, Эчински, Алибекски, Маруххски довнахах тІех а баьнна Эльбруса тІа кхоачаргба дешархой.

Кавказ баьхьен къовсамаш лоаттадаь моттигаш йовзаргья царна. Экскурсена кулгалдеш ба туризмах СССР спорта мастер вола А. Половойн «Красный молот» заводе инженер, туризмах инструктор вола В. Александров.

В. ИГНАТЕНКО,

хьехархо.

ХАОТТАМ

Таханъ республике гІоллеи Грознеи хуаналуш моржаш а йолаш, йоччаш а йоацаш, малхбоалехьара гІаьххьача бодаршe, цкъаза чІоагГа мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура республике гІолла 29—34, Грознеи 32—34 градус йІоахал йолеш хилеи тарлу.

ДІахорча шин дени шин бусеи хуаналуш моржаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка цхьайоаккхе догІа а делхаш, ды а къоъкъаш, хьала лостам бовцаш тІийло, гІаьххьача бодарахга кховачаш мух а хьекхаш ха хилеи фегара температура бийсашка 17—23, деношка 27—32 градус йІоахал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКТОРА Зам.

А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгІа, хьажа

РАДИО

13 август

6.30 — Юрта Іуйре. (гІалгІай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Эрсий сюита. 8.45 — «Парте 24-ча съезде дилла чакхь гІо» (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Ялат хувоача кхьегаш боахкерашта дола концерт. 16.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала). 16.45 — Халкъа тІахьожам бола беш ба. (гІалгІай меттала). 17.00 — «Хьайна доза де Іомалеи» яха беседа (эрсий меттала). 17.15 — Ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17.00 — Передачий программа. 17.05 — Школьни каникулий деношка. «Просто девочка» яха художественни фильм. 18.15 — Цхьа пятилетка кхоачашъяьй (нохчий меттала). 18.35 — Телевизиони кердадараш (гІалгІай, эрсий меттала). 19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. Киевера передача. Перерывах кердадараш. 20.45 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 21.00 — Спортивни гимнастиках йола СССР кубок. 22.30 — Концерт.

РАДИО

14 август

6.30 — Юрта Іуйре (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Милютина опереттацара хьалхара ашараш. 8.45 — «Къона гІехье» (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Цхьа доьх са Даьхе» яха передача. 16.30 — «Парламента член» яха радиочерк (гІалгІай меттала). 16.45 — Концерт. 17.15 — Кхалкъа совета воакхонаш (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Передачий программа. 18.05 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.35 — Хоамаш. 18.40 — КПСС 24-ча съезда кара хоахаш. 19.00 — Спортивни гимнастиках йола СССР кубок. 22.00 — «Кечамулеш» яха художественни фильм.

ШИРАЧА ЗАМАН ТЕШАШ

Массеи июлен хилар ВООПИК вай республика районнии горадскойн отчетно - харжамий конференцеш. Цига йийцар баьча балха отчеташ, гучадаьхар кхоачамбоацараш. Укх шера июль бетта хилар 3-гІа республикански конференци. Нохч - ГІалгІайчен памятникаш лорадара ерригача общественна балха итогаш яьччул тІехьагІа, цига белгалдаьккхар масане а плановни хІара дешарси болх хІанз а дІаболабаь ца хилар. ВІалла бой-хьоагІ - аьнна болх ца беш хийнай секцеш, лекцени бюро, хІаьта цхьайолча районашка вІалла ехха а яц уж. КІезига терко яьй дукхача школашка, профтехучилищашка, кхычахьарча тІема сийлен музейй уголокий. Цар тІа бувцача боккхагІбарий хьокхамаш кхетам лургба хьатІаккхуш йоагІача тІехьеина.

Вай республике дукха да ерригсоюзни, республикански, моттигера доархІам бола памятникаш. Гучадалакхаз а дукха ца уж.

Республикански отделени цул районашкарча отделашеи шоай хур дергда памятникаштеи памятни моттигаштеи школай, училишай. Грозненски гарнизона бІу-хой оагІонгахьара шефски новкъостал лоаттдара. Исторе, метта, литература Іилма - тохкама Нохч - ГІалгІай института болхлошца цхьана гучадоахаргда памятникаш.

Хетаргахь тха гІончий хургба исторе, географе, литература преподавателаш, къонача археологий историй кружокай кулгалхой, цІе следопыташ, школай, къонача секцеш, тІемай ветеранаш. ХІанз хена туристашеи экскурсанташи кхы халкъа творчества памятникаш дохадергъ ца хиларах теша безам ба. Йоккха новкъостал хургда вакъ беш лелача наха шоашта корадаь хІамаш хьахайтарах, шоашта довр дувцаш дагабоаларах, хьехам баларах. Республика памятникаш дІадовзийтара кІезига хІама даьд, хІанз долаш дар ши кинолента мара дац. Вай кинопрокате теттера дукха да Къилбаседа Кавказа ерригача республикай памятникех дола фильмаш. ХІаьта вай республика памятникех цхьаккха сюжет а яц. Къилбаседа Кавказа киностуде Нохч - ГІалгІайчe гІолла волча кинооператора хьае еза вайнахьа истори, республика дІахачача хана а хІанзара а памятникаш довзийтаргдола фильм. КІезига терко ю цу деша радиое телевиденен республикански комитето, республикански районни газеташ тІа кІезига араюлл цу хьакъехьара статьяш.

Тхона хетачох квартала цкъа хьа да хетаде дезар цу деша, цу дийнахь «Знание» яхача общества членаша республика исторех памятникех лекцеш ешаргйолаш, поэташа, писателаша, тІемай ветеранаша дувцаргдолаш, кинофильмаш хьокхаргхилар, радио-телевиденен гІолла передачаш ергйолаш.

Памятникаш лорадара программа тІа оттадаьд дерригa памятникаш лорадара баха нах юкъеоза аьнна. Памятникаш дІадовзийташ, Даьхе езара, цун истори, халкъа талант дархІара, къахьегама сий дара, халкъа ираз баьнна байна нах биц ца бара уйла даккха еза.

Моттигерча партийно - советски органаша цу деша боагІаш бола доархІам бертба аьнна хет, - доагІаш дола новкъостал дергда аьнна а хет.

КПСС обкомеи республика Министрий Советои цкъа ъь ца Іеш решенеш яьй республика памятникаш лорадарен доакхадьраш юхаметтаоттадарен хьакъехьа. Бакъда, хІанз а моттигаш нийслу памятникаш дохаеш уж хІа а дохаш гІаргаш хьалъеш, бахача наха гІалаш, кребостной пенаш, гувнаш дохадеш. Иштта моттиг хиннай Надтеречни районе. ГІош, доашъю организацеш иштта моттиг эттача тхоца хаьнала гІаз. ТІаккха, памятник кхычахьа дІадогІа йаш хургъяр. доха ца деш.

Іха общественникашеи активистееи дукха хІама доьа а, хІанз а тхога яц памятникех памятни моттигех йола йизза сведенеш. Из бахьан долаш районий хьалъера левдий тематика яц. Краеведчески музейца, культура министерствоа цхьаьна памятникий свод, паспортизаци, каталог ю оза хІанз. Цо аттача боаккхаргба из болх.

Общества коллективашкареи членашкареи йоагІача средствах ВООПИК Централни Совето вай республиканский отделенена 40 эзар сом къоастадаьд. Наьсарен районера ТІхьа бІаь-Ерда яха храм юхаметтаоттаяра. ТІехьайоагІача хана кхычара памятникаш а юхаметтаоттадергда.

Шоай балха тІехь толамаш даьха парте XXIV-ча съезда накъа баха дага ба ВООПИК-а членаш.

М. ШАМАЕВ,

историн культуран памятникаш лорадара Нохч-ГІалгІай отделене бехктокхаме секретарь.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам. — 3-30-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахаран, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамий письмой отделий—3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект, 7/34.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ05170. Заказ № 6893.